

NYILATKOZAT

Alulírott .....Radácsi Viktória..... büntetőjogi felelősségem tudatában nyilatkozom, hogy a szakdolgozatomban foglalt tények és adatok a valóságnak megfelelnek, és az abban leírtak a saját, önálló munkám eredményei.

A szakdolgozatban felhasznált adatokat a szerzői jogvédelem figyelembevételével alkalmaztam.

Ezen szakdolgozat semmilyen része nem került felhasználásra korábban oktatási intézmény más képzésén diplomaszerezés során.

Tudomásul veszem, hogy a szakdolgozatomat az intézmény plágiumellenőrzésnek veti alá.

Budapest, 2020. év .....december..... hónap ...8..... nap

.....Radácsi Viktória...s.k.....

hallgató aláírása

BUDAPESTI GAZDASÁGI EGYETEM
KÜLKERESKEDELMI KAR
NEMZETKÖZI GAZDÁLKODÁS
NAPPALI TAGOZAT
KÜLGAZDASÁGI VÁLLALKOZÁSOK SPECIALIZÁCIÓ

**A VISEGRÁDI NÉGYEK VÁLSÁGKEZELÉSI
STRATÉGIÁI**

Belső konzulens: Dr. Fábián Attila

Készítette: Radácsi Viktória

Budapest, 2020

TARTALOMJEGYZÉK:

TÁBLÁZAT- ÉS ÁBRAJEGYZÉK.....	2
BEVEZETÉS.....	3
A VISEGRÁDI EGYÜTTMŰKÖDÉS MEGALAKULÁSA	4
A VISEGRÁDI EGYÜTTMŰKÖDÉS JELENTŐSÉGE NAPJAINKBAN.....	5
A „Trickle-back” hatás	8
Miért fontos az Európai Uniónak, hogy közösen lépjenek fel a visegrádi országok?	9
Közös szövetségesek, azaz a V4+	10
A VISEGRÁDI EGYÜTTMŰKÖDÉS JÖVŐKÉPE	11
A VISEGRÁDI ORSZÁGOK VÁLSÁGHELYZETEI.....	12
A 2008-AS PÉNZÜGYI VÁLSÁG KIALAKULÁSA	13
2008-AS PÉNZÜGYI VILÁGVÁLSÁG HATÁSAI A VISEGRÁDI ORSZÁGOKRA	18
2015-ÖS EURÓPAI MIGRÁCIÓS ÉS MENEKÜLTVÁLSÁG	25
Európa kettészakadása és ennek a lehetséges megoldása.....	27
A VISEGRÁDI NÉGYEK 2015-ÖS MIGRÁCIÓS VÁLSÁGSTRATÉGIÁJA	29
Lengyelország	29
Magyarország	30
Szlovákia	32
Csehország.....	34
Konklúzió	36
COVID-19.....	37
A VISEGRÁDI NÉGYEK FELLÉPÉSE A KORONAVÍRUS JÁRVÁNY ELLEN.....	38
Lengyelország	39
Csehország.....	40
Szlovákia	41
Magyarország	41
Konklúzió	42
ÖSSZEFOGLALÁS	42

TÁBLÁZAT- ÉS ÁBRAJEGYZÉK:

1. ábra: A reál GDP növekedési üteme – volumene
2. ábra: Egy főre jutó GDP PPS-ben megadva 2017.
3. ábra: A használt lakások eladásának alakulása az Egyesült Államokban
4. ábra: Dow Jones vállalat részvény árfolyama
5. ábra: Éves munkanélküliségi ráta
6. ábra: Éves államháztartási bruttó adósság

BEVEZETÉS

A Budapesti Gazdasági Egyetem Külkereskedelmi Karát választottam, amikor a pályaválasztás előtt álltam, mégpedig azért, mert mindig is érdekelt mi történik a világgazdaságban. Külgazdasági vállalkozás specializációt választottam és jelenleg a Siemens Mobility Kft.-nél dolgozom, így igen kézenfekvő lett volna számomra a vállalattal kapcsolatban írnom a szakdolgozatomat. Ennél viszont sokkal jobban felkeltette az érdeklődésemet a jelenleg is zajló járványhelyzet. Jelenleg a COVID-19 a vezető hír minden ország hírfolyamában, mivel tele vagyunk kétségekkel és kérdésekkel a helyzetet illetően. Sajnos még nem tudjuk mi lesz a végkifejlete és azt sem tudjuk ez mekkora kárt okoz a világgazdaságban és az emberiségben. Eme gondolatmenet alapján jutottam el arra az elgondolásra, hogy a válságkezelésről szeretném írni a szakdolgozatomat. Mivel a Visegrádi Együttműködést mindig is közel állt hozzám, ezért erre a témára esett a választásom.

Szakdolgozatomban igyekszem bemutatni a visegrádi országok összefogásának erejét, ezenfelül nem csak történelmi jelentőségük van, hanem a jövőre nézve is igen fontos, hogy összetartsanak. Sokkal erősebb gazdasági helyzetbe kerülhettek egységük által és közösen túl tudtak lépni minden akadályon.

Arra keresem a választ a szakdolgozatomban, hogy az egyes válsághelyzetekben milyen stratégiákat alkalmaztak a visegrádi négyek, illetve milyen mértékű összefogás tapasztalható részükről ezekben a helyzetekben. Szakdolgozatomban szekunder kutatást alkalmazok csak, mivel ebben a témakörben csak így tudok pontos információkat közölni.

A dolgozat felépítését tekintve először egy általános képet vetitek fel a Visegrádi Együttműködésről. Bemutatom hogyan alakultak meg, miért jelentős napjainkban az összefogásuk és milyen kötődésük van az Európai Unióhoz, illetve a nyugati nagyhatalmi országokhoz. Ezután kitérek röviden a jövőképekre, milyen lehetőségek rejlenek még az együttműködésben és végül az első szakaszt a szakdolgozatomnak azzal zárom, hogy eddig milyen válsághelyzetekkel kellett szembenézniük. Válsághelyzetről akkor beszélhetünk, hogyha a megszokottól eltérő helyzet áll fenn, ami kétségeket szül és akár veszélyhelyzetet is okozhat. Ezután következik a kifejtés része a szakdolgozatomnak, amiben a három eddigi legjelentősebb válsághelyzet alapján mutatom be a visegrádi országok stratégiai lépéseit, illetve bemutatom a válságok kialakulásának hátterét is. Először a 2008-as pénzügyi

világválság hatásait, aztán a 2015-ben kialakult migrációs és menekültválság hatásait, végül a koronavírus világjárvány első hullámának hatásait elemzem. Legvégén pedig egy összefoglalásban levonom a tapasztalatokat a feltárt elemzéseim alapján.

A VISEGRÁDI EGYÜTTMŰKÖDÉS MEGALKULÁSA

A Visegrádi Együttműködés (más néven visegrádi országok, V4-ek vagy visegrádi négyek) a Közép-európai összefogás egységesítése miatt alakult meg. A következő országok tagjai a V4-eknek: Magyarország, Lengyelország, Szlovákia és Csehország. Céljuk, hogy politikai és gazdasági érdekeikért közösen tudjanak fellépni a nagyhatalmak előtt. Főképpen az Európai Unión belül szükséges az egységüket erősen összetartani, hiszen egyenként ezek az országok nem tudnák olyan hatékonyan megvalósítani a céljaikat, mint a közös összefogás révén.

Az együttműködés apropója egy korábbi királyi találkozó volt, mely 1335 novemberében történt. Ezt a királyi találkozót a magyar király, I. Anjou Károly hívta össze és Visegrádon rendezték meg, hisz a középkorban ez volt a királyi udvar székhelye. A cseh-lengyel több éve húzódozó konfliktusnak vetettek ekkor véget egy békeszerződéssel. Ezen felül Bécs árumezállító jogát is meg akarták szüntetni és alapos tervezés után megegyeztek mely új kereskedelmi útvonalat használják ezután, ami számukra előnyösebb lesz és nem kell így vámot fizetniük Bécsnek. Ebben az időszakban élte virágkorát a három királyság gazdasága az egyezményüknek köszönhetően. (Rácz György – 2015.03.10.)

Antall József szavaival élve: „ezek a népek valamikor mind függetlenek voltak, majd évszázadokat éltek idegen hatalmak befolyása alatt. Amikor lehetőséget kaptak, mindig Európához, ha tetszik, a Nyugathoz tartozónak vallották magukat.”¹ Ezzel kinyilvánította Közép-Európa hovatartozásának kérdését. Ezt követően a királyi egyezményt megújították 1991. február 15-én. Ekkor írta alá a Visegrádi Nyilatkozatot Václav Havel, a Csehszlovák Köztársaság köztársasági elnöke, Lech Wałęsa, a Lengyel Köztársaság elnöke és Antall József, a Magyar Köztársaság miniszterelnöke. 1993-ban vált négytagúvá az együttműködés,

---

¹ EURÓPA JÖVŐJE V4 – EGYSÉG ÉS ERŐ c. könyv (2019) 9. oldal

Csehszlovákia kettészakadásával. (Eredetileg Románia is csatlakozott volna a V4-ekhez, viszont visszalépett Ion Iliescu ettől a lehetőségtől.) Céljaik között szerepelt:

- a totalitárius rendszer maradványainak felszámolása,
- a demokrácia védelme,
- egységes gazdasági összefogás,
- euroatlanti csatlakozás előremozdítása.

Az ezt követő években a rendszeres politikai találkozónak köszönhetően sikeresen tudták érvényesíteni terveiket és a közös fellépésüket bizonyítva a négy tagállam 2004. május 1-jén belépett az Európai Unióba.

A VISEGRÁDI EGYÜTTMŰKÖDÉS JELENTŐSÉGE NAPJAINKBAN

A V4-ek jelenleg gazdasági fejlődésben vezetők Európában. Egy dinamikusan fejlődő és felkapaszkodó térsége a kontinensnek. Hogyan lehetséges az, hogy ennek a négy országnak az együttműködésének köszönhetően ilyen dinamikus a fejlődés, és még a nyugati vezető országok fejlődési sebességét is meghaladja?

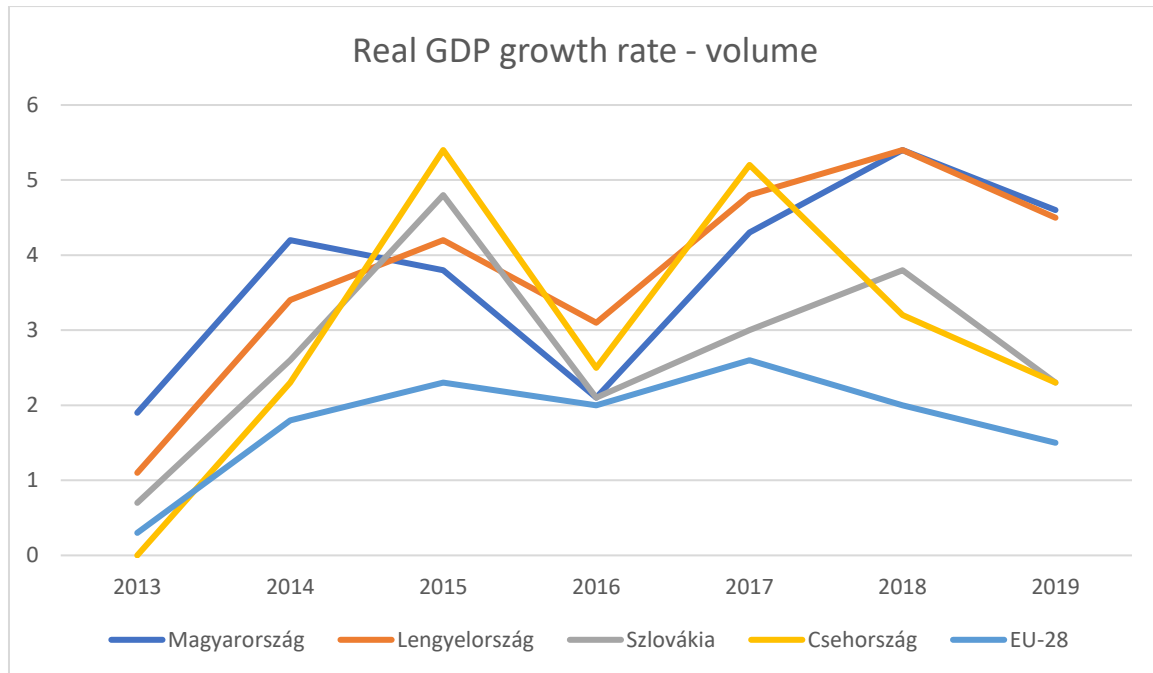
Bár a fejlődés egyértelműen azt mutatja, hogy túlszárnyalja az EU-s átlagot, mégis még mindig az elmaradott európai országok közé sorolnak minket. „a fejlett nyugat és a visegrádi országok gazdasági teljesítményét vizsgálva a felzárkózást tekintve körülbelül ugyanott tartunk, mint száz évvel ezelőtt.”² Bár sikeresen létrejött az erős és összetartó Közép-európai térség, mégsem tudunk felzárkózni a nyugati országokhoz. A rendszerváltást követő egyre dinamikusabb fejlődésből az látszott, hogy akár a Nyugathoz felérhetünk, viszont a mai napig nem tudjuk felhozni lemaradásunkat. A lentebb csatolt statisztikákból egyértelműen kivehető a fent említett állításom.

Az első ábra a reál GDP növekedési ütemét – mennyiségét mutatja 2013 és 2019 között. Az EU-28 országainak átlagához viszonyítva van kiemelve a visegrádi országok GDP növekedése. Bár 2013-ban (a pénzügyi válság hatásaként) még nem sokkal, vagy Csehország esetében egyáltalán nem haladta meg az Európai Unió átlagot a V4 országai, 2014-től már a

---

² EURÓPA JÖVŐJE V4 – EGYSÉG ÉS ERŐ c. könyv 177. oldal

fellendülés tapasztalható, és ismét a rohamosan növekvő pályára állt rá. 2016-ban a menekültválság megoldására fókuszáltak a visegrádi országok, ekkor ismét visszaesés vehető észre, de 2017-től ismét növekvő tendenciát mutat a grafikon. Lengyelország (4,5%) és Magyarország (4,6%) produkálta a legmagasabb mutatókat 2019-ben az EU-28 átlaghoz viszonyítva. Tehát megállapítható, hogy a visegrádi országok gyorsabb növekedési ütemet produkálnak az EU-28 országainak átlagához viszonyítva.

1. ábra: Saját szerkesztésű diagramm Eurostat Adatok alapján

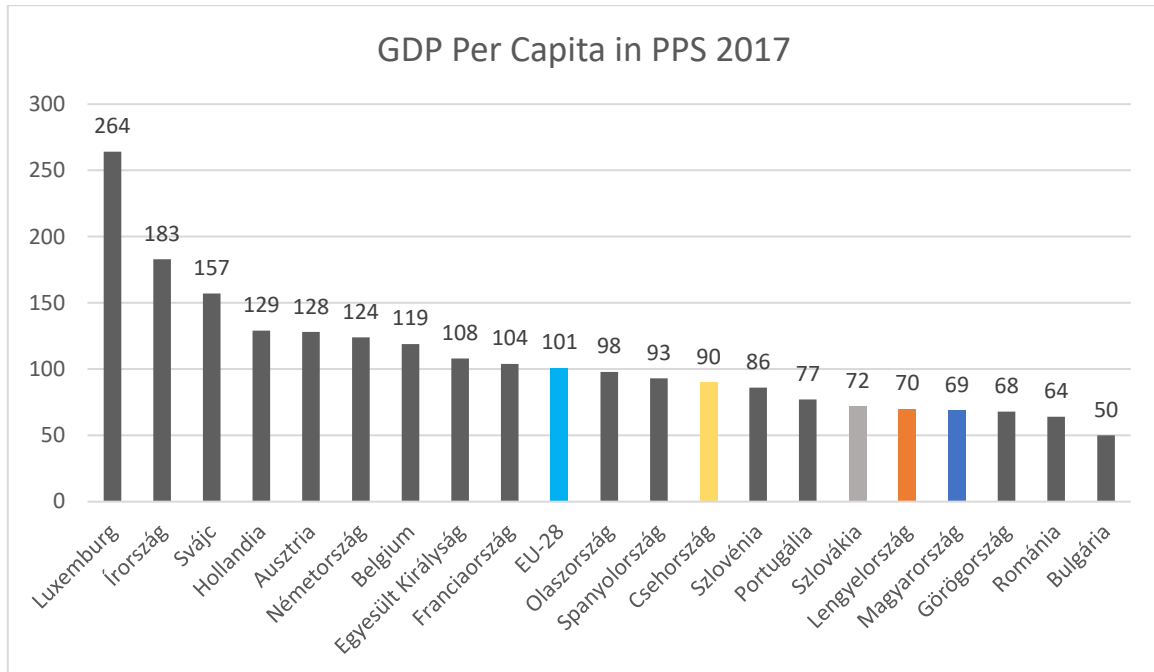
Forrás: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tec00115/default/table?lang=en>

Letöltve: 2020.10.20.

A második ábrán az egy főre jutó GDP adatokat adtam meg PPS-ben kifejezve, a 2017-es évre vonatkozóan. Az ábra az alapadatokat PPS-ben fejezi ki, vagyis egy olyan közös valutában, amely kiküszöböli az országok közötti árszintbeli különbségeket, lehetővé téve az országok közötti GDP érdemi volumen-összehasonlítását. Az Európai Unió 101-es értékéhez képest viszonyítom az országokat. Erről a diagrammról jól látható, hogy bár a GDP növekedési üteme meghaladja az EU-28 országok átlagát, itt jóval lemaradva a sor végén állnak a visegrádi országok. Csehország GDP-je 90 PPS-el a legmagasabb a négy ország közül. Szlovákiának 72, Lengyelországnak 70 és Magyarországnak 69 a PPS értéke. Ezzel szemben a nyugati országok bőven túlhaladják az EU-28-as átlagot. Még

Magyarország szomszédja, Ausztria is meghaladta 4 PPS-el Németországot, akinek 124 PPS az értéke. Így egyértelműen látszik, hogy mekkora lemaradásban van a Közép-európai Visegrádi Együttműködés a Nyugat-európai országokhoz képest.

2. ábra: Saját szerkesztésű diagramm Eurostat Adatok alapján

Forrás: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tec00114/default/table?lang=en>

Letöltve: 2020.10.20.

Az Európai Unióhoz való csatlakozásunkkor kaptuk a legnagyobb lehetőséget a fejlődésre. A dinamikus fejlődésünk nagyban köszönhető a nyugati országok támogatásának. Az EU folyamatosan pénzt nyújt pályázatokhoz, melyek elősegítik az országok gazdasági növekedését, ezzel lehetőséget nyújtva a felzárkózáshoz. Ezeknek az Európai Unió támogatásoknak köszönhető nagyrésztben, hogy ennek a négy országnak jelentős a GDP növekedése évről-évre. A jelenlegi Unió támogatások költségvetési ciklusa 2014-től 2020-ig tart, melynek főbb célja a kis- és közepes vállalkozásoknak a fejlesztése, mely több munkahelyet is teremt ezáltal. Ennek a stratégiának a középpontjában 3 prioritás van: a fenntartható, az intelligens és az inkluzív növekedés. Ezek célja a foglalkoztatás, a fenntartható energiagazdálkodás, a szegénység elleni küzdelem, az oktatás és a kutatás-fejlesztés.

A „Trickle-back” hatás

Ezen felül a külföldi (főképpen a Nyugat-európai) nagyvállalatok letelepedése is meghatározó ezen országok számára. Kedvező befektetési célpontok, hiszen közel vannak az anyavállalat székhelyéhez, a leányvállalatokon keresztül ők is részesülnek a profitból, olcsóbb a munkaerő és kedvezőbbek az adózási feltételek. Tehát ezek a befektetések könnyen megtérülnek a nyugati országok számára. A visegrádi országoknak ezek a befektetések rengeteg új munkahelyet biztosítanak, folyamatos a gazdasági növekedés, kedvező kapcsolatokat tudnak más országokkal is kiépíteni és a megtermelt profit egy része az országokban marad. Mivel az Európai Unió pályázatok nagytöbbségét a multivállalatok nyerik meg, így különösen fontos ezeknek a cégeknek az itt tartása. Ez a versenyelőny viszont a hazai kis- és közepes vállalatok számára igen nagy hátrány. Ezekben az országokban sajnos nem jelentősek a saját fejlesztésű modern és innovatív szolgáltatások és termékek, így nagy profitról csúsznak le a V4 országai. (Mandiner, írta: Oláh Dániel – 2018.03.18.)

Köszönhetően a szorosan összefonódott gazdasági kapcsolatoknak az unió tagországai között, a visegrádi országokba áramló uniós források – miután élénkítették a térség gazdaságait – visszacsorognak nyugatra.

Hogyan lehetséges mindez?

Közvetett vagy közvetlen módon a Közép-európai térség nyugati termékeket kényszerül vásárolni az elmaradott fejlettségi szint miatt. Számos technológia nem, vagy csak a nyugatinál drágábban áll rendelkezésünkre a megnyert projektjeinkhez. Ki vagyunk ezáltal szolgáltatva az erősebb gazdasági helyzetben lévő országoknak, akik a kutatás és fejlesztés terén előrébb járnak már tőlünk. Sok esetben már viszont a V4 országaiban megnyert uniós pályázatokat is a nyugati háttérű vállalatok valósíthatják meg, ezáltal közvetlenül részesednek az általuk nyújtott támogatásokból.

„A cseh EEIP tanulmánya például rámutat, hogy a csehországi nyugati tulajdonú bankszektor magas profitokra tett szert az uniós támogatásoknak köszönhetően, mivel társfinanszírozást nyújtanak az uniós projektekhez.”³

---

³Forrás: Visszacorgás: Így gazdagítja Nyugat-Európát a visegrádi országokba áramló uniós pénz (2018)
https://makronom.mandiner.hu/cikk/nyomtatas/20180318_visszacorgas_igy_gazdagitja_nyugat_europat_a_visegradi_orzagokba_aramlo_unios_penz

„Azt, hogy a multik profitját uniós támogatások duzzasztják, megerősítik a Wirtschaftswoche által megkérdezett hazai német cégvezetők, akik szárnyaló profitokat és sorra elnyert uniós projekteket jelölik meg a Magyarországon tapasztalható rendkívül pozitív üzleti hangulatuk okaként.”⁴

„A tovagyrűűző hatásokat uniós elemzések is megerősítik. Egy uniós vizsgálat szerint a Lengyelországnak adott támogatások tizenegy évvel később már az európai gazdaság minden szegletében éreztetik gazdaságélénkítő hatásukat.”⁵

Tehát a nyugati országok befizetései a térségben nagyban megtérülnek számukra. Átlagosan ezen országok 1 euró támogatása 61 centtel növeli a vállalataik exportját a V4 országaiba. A nettó befizetések a kohéziós alapba és a visegrádi országokkal kötött kereskedelmi kapcsolataik alapján dől el mennyit profitálhatnak a nyugati országok a támogatásukból. Az abszolút nyertes ezen téren Németország 125%-kal, tehát 25%-kal több pénz érkezik vissza az országba, mint amekkora támogatást nyújtottak. De ezen felül más országok is kapnak vissza a befizetéseikből: Hollandia a befizetett támogatás 83%-át kapja átlagosan vissza, Olaszország 54%-ot, Franciaország pedig 20%-ot. Éppen ezért nevezi Thomas Piketty ezen térség országait külföldi tulajdonú országoknak. (Mandiner, írta: Oláh Dániel – 2018.03.18.)

Miért fontos az Európai Uniónak, hogy közösen lépjenek fel a visegrádi országok?

Az EU nagyhatalmai és a legnagyobb befolyással bíró országai a nyugati, erős gazdasággal rendelkező országok. Az Európai Unió egységét tekintve fontos az összefogás a kontinensen, hiszen Európa egész területe közel akkora, mint az Amerikai Egyesült Államoké. Ahhoz, hogy az európai országok felvegyék a versenyt az USA-val vagy Kínával szemben, muszáj összefogniuk és közös stratégiát kialakítaniuk. Éppen ezért az Európában található kisebb országoknak kevesebb beleszólásuk van a közös stratégia kidolgozásában. A visegrádi négyek országainak összefogása páratlanul erős, hiszen minden állásfoglalásukat közösen

---

⁴ Forrás: Visszacsorgás: Így gazdagítja Nyugat-Európát a visegrádi országokba áramló uniós pénz (2018) https://makronom.mandiner.hu/cikk/nyomtatas/20180318_visszacsorgas_igy_gazdagitja_nyugat_europat_a_viseigradi_orzagokba_aramlo_unios_penz

⁵ Forrás: Visszacsorgás: Így gazdagítja Nyugat-Európát a visegrádi országokba áramló uniós pénz (2018) https://makronom.mandiner.hu/cikk/nyomtatas/20180318_visszacsorgas_igy_gazdagitja_nyugat_europat_a_viseigradi_orzagokba_aramlo_unios_penz

vitatják meg és így járulnak tanácsaikkal, döntéseikkel az Európai Unió elé. Mivel nem létezik közös költségvetése, titkársága, illetve a kötelező mechanizmusok is hiányoznak ebből a szövetségből, ezért a visegrádi országok egységét rotációs sorrendben (HU–SK–CZ–PL) váltakozó egyéves soros elnökségek jelentik. Minden éppen sorra kerülő országnak kell a közösen kialakított és elfogadott stratégiai célokat megvalósítania. Az Európai Unió felé is közös politikai nézeteket állítanak fel az aktuális gazdasági döntésekkel kapcsolatban. Ez nagyban megkönnyíti és gyorsítja a döntéshozatalt az Európai Parlament számára, hiszen nem kell külön megtárgyalni ezen országok álláspontját. Erre példa, a Covid-19 első hulláma kapcsán, hogy Angela Merkel közös videókonferencián értekezett a négy ország vezetőivel együtt. De a korábbi Európai Bizottság elnöke, Jean-Claude Juncker is az Európai Tanács ülései előtt rendszeresen egyeztetett a visegrádi országokkal, hogy megismerje a közös állásfoglalásukat. Tehát igenis fontos egység a V4-ek összefogása, hiszen közösen sokkal erősebbek és könnyebben tudják érvényesíteni az akaratukat. Az EU pedig támogatja a Közép-európai összefogást, hiszen így négyen olyan erősek, mint egymagában egy nyugati ország. Nem is lehet alábecsülni a visegrádi négyek erejét az EU intézményrendszereiben, hiszen jelentős részesedésük van az európai parlamenti képviselők és az EU Tanácsában lévő szavazatok számát tekintve (az Európai Unió Tanácsban leadható szavazatok 12,43%-át birtokolják, viszont az össz-GDP mutatójuk az EU-ban csak 5,34%). Éppen ezért több európai uniós országban vet fel ellenszenvet, hiszen nagyobb a szavazati részesedésük, mint amekkora részt váltanak ki az EU gazdasági teljesítményéből. (EURÓPA JÖVŐJE V4 – EGYSÉG ÉS ERŐ c. könyv - 2019)

Közös szövetségesek, azaz a V4+

2010 után a visegrádi országok ismeretsége megnőtt az egyre elmélyültebb és kiterjesztettebb együttműködésüknek köszönhetően. Ennek következtében újabb országokkal alakítottak ki partnerséget, mivel több távoli ország is nyitott a V4-ek felé.

Felmerült a V4 csoport bővítésének gondolata is, Magyarország Szlovéniát és Horvátországot, míg Lengyelország Romániát szeretne volna bevonni, illetve felmerült az együttműködés Ausztriával (V5) is. Ezeket a terveket viszont elvetették, hiszen az egyes országok jelentősége és befolyása csorbulna, nehezebben tudnának közös álláspontot kialakítani és az eredeti történelmi kontextus is elveszne. (HUG – 2017/IV.)

Viszont több kereskedelmi együttműködést is kialakítottak, mely a külpolitikai aktivitását erősíti a négy országnak, mint például:

- a Nyugat-Balkán országaival,
- a Keleti partnerség államaival,
- a V4-ek déli szomszédaival,
- a V4-ek északi szomszédaival,
- Benelux államokkal,
- Dél-Koreával,
- Izraellel,
- Egyiptommal és
- Japánnal is.

A VISEGRÁDI EGYÜTTMŰKÖDÉS JÖVŐKÉPE

Schmidt Mária szavaival indítom ezt a bekezdést: „Új század, új kihívások, új feladatok várnak ránk.”⁶ Ez a mondat jól összefoglalja a jövőképet, hiszen annyira gyorsan fejlődik jelenleg a világunk, hogy folyamatosan nagyon nehéz lépést tartani az előttünk álló kihívásokkal. Azoknak az országoknak, akik lemaradnak ebben a gyorsan fejlődő globalizációs folyamatban, szinte lehetetlen felhozni a lemaradásukat. Éppen ezért fontos, hogy a V4-ek és az Európai Unió is innovatív és gyorsan reagáló maradjon. Az Európai Unió egyértelműen megújulásra szorul, hiszen még a hidegháborús berendezkedésre lett kialakítva. Ebben az új világpolitikai helyzetben viszont teljesen új modellt kellene kialakítani. Sajnos a mai napig nem forrt az egykori szocialista országok és Nyugat-Európa egységbe. Ez viszont elengedhetetlen lenne a Közép- és Kelet-európai országok felzárkóztatásához.

A Visegrádi Együttműködés egy „informális” keretek között megalakult kezdeményezés, mely formális intézmények hiányában semmilyen jogi következményt nem ró a visegrádi országokra az egyet nem értés esetében. Tehát könnyen szemben találhatják magukat olyan helyzetekben, amikor nem egyeznek nézeteik, ezáltal az erős egységes fellépés megszakadhat. Tehát az egyik legfontosabb feladata a V4 országainak a jövőre nézve, hogy

---

⁶ EURÓPA JÖVŐJE V4 – EGYSÉG ÉS ERŐ c. könyv 119. oldal

minél erősebb legyen az összefogásuk, megtanuljanak minél hatékonyabban együtt dolgozni és fejlődni, illetve mindig közös nézőpontot tudjanak kialakítani. Fontos az is, hogy ne csak az Európai Unióra támaszkodjanak, igyekezzenek minél több kereskedelmi kapcsolatot kialakítani, ami a gazdaságukat élénkíti és a nemzetközi kapcsolatait építi.

Ezen felül fontos, hogy koncentráljanak kitörési pontokra, melyek elősegítik és növelik a visegrádi országok gazdasági súlyát az EU-n és a világgazdaságon belül is. Talán a legfontosabb kitörési pontok a technológiai fejlődés és az innováció. Nincsenek nyersanyagok a térségben, így muszáj más alternatívát találniuk ezeknek az országoknak. Ráadásul felhalmozott tudásban bővelkednek a visegrádi négyek. Arányait tekintve több a felsőoktatásban végzetek száma, mint amennyire szüksége lenne ennek a térségnek. Éppen ezért fel kellene térképeznie ennek a térségnek, hogy milyen tudásanyagra/szakértelemre lenne igény és azt az irányvonalat megerősíteni. Napjainkban például az autógyártás nagyon meghatározó ebben a térségben, de a gyógyszeripart is ki lehetne emelni. Ez lehetne a kitörési pontja ennek a történelmi együttműködésnek, hogy erős gazdasági régióvá váljanak.

Végül egy igen fontos kérdése az együttműködésnek az, hogy miként tudnak reagálni az előttük álló demográfiai változásokhoz. Sajnos ezen térségben elmaradó a születési arány, ami rövid távon azt jelenti, hogy egyre kevesebb adófizető tartja el az időseket, hosszú távon viszont komoly társadalombiztosítási problémákhoz vezet. Súlyos adókat és a munkahelyteremtés hátráltatását okozhatja a fogyó társadalom. Amennyiben erre időben tudnak reagálni a V4-ek, akkor gazdaságilag sokat erősödhetnek. (EURÓPA JÖVŐJE V4 – EGYSEG ÉS ERŐ c. könyv - 2019)

A VISEGRÁDI ORSZÁGOK VÁLSÁGHELYZETEI

Ha a visegrádi országok válsághelyzeteit vizsgáljuk, akkor rájöhethetünk, hogy már a megalakulásuk is egy válsághelyzetben keletkezett. A rendszerváltás után a kommunista örökség feldolgozásával kezdték közös munkájukat egyénileg az országok. Magyarországnak kellett a legnagyobb államadóssággal szembe néznie. Kezdetben sikeresen haladtak ennek a tehernek a ledolgozásával, a privatizáció is némileg csökkentette az államadósságot, viszont az ezt követő gazdaságpolitika csak tovább növelte a már meglévő államadósságot. Csehország és Szlovákia sem öröklött túl magas államadósságot, Lengyelország pedig

könnyítésekben részesült. Ezt követően 2008-ban Amerikában kirobbant a gazdasági világválság, mely az egész világra hatással volt. Későbbi adatokból kimutatható, hogy az akkor még nem túl erős Európai Unió volt a legnagyobb elszenvedője ennek a pénzügyi válságnak. 2014 óta pedig folyamatos válsághelyzetben állnak a V4 országai. 2014-ben az orosz-ukrán konfliktus kiéleződése okozott konfliktushelyzetet egész Európában. A Krím-félsziget hovatartozása pedig még a mai napig vitatott kérdés. Ezután 2015-ben következett a migrációs menekültválság, amikor is Délről és Keletről is folyamatosan menekültek érkeztek szerte Európába. 2016-tól megkezdődtek a Brexitről szóló viták, az Egyesült Királyság kilépése az Európai Unióból. Fontos támogatója és kereskedelmi partnere a visegrádi országoknak, és a kilépésük végett új alapokra kell átállítani a kapcsolati rendszerüket. 2020-ban pedig egy világválság érkezett meg Európába az ázsiai kontinensről, a Covid-19, ebből a válsághelyzetből pedig még eddig nem tudunk kijönni. (Botos Katalin & Nógrádi Tamás)

A szakdolgozatomban elemezni fogom a legjelentősebb válsághelyzeteit a Visegrádi Együttműködésnek, melyek a 2008-as pénzügyi világválság, a 2015-ös migrációs válság és a jelenleg is zajló COVID-19 világválságot az első hullámig bezárólag. Igyekszem bemutatni a közös fellépésük eredményeit, hogy közösen összefogva hogyan sikerült túllendülniük ezeken a nehéz helyzeteken.

A 2008-AS PÉNZÜGYI VÁLSÁG KIALAKULÁSA

A nemzetközi gazdaság 2006-2007. években a csúcra ért. Az első figyelmeztető jeleket ekkor már több közgazdász is észlelte. Az amerikai ingatlanpiacon jelentős áremelkedés indult, a bankok nagy mennyiségű jelzáloghitelt adtak ki. Ezen hitelek kockázatát nagy részben áthárították a befektetőkre. A jelzáloghitelt a pénzügyintézetek jelzálogkötvények kibocsátásából finanszírozták, ám azokat nem csak önmagukban, hanem különféle úgynevezett kevert befektetési jegyként, kötvényként értékesítették. A kevert befektetési jegyek alkalmazásával ugyanis lehetővé vált a kockázatok mérséklése.

Ez tekinthető a válság egyik okának. Sok esetben az ingatlan értéke nem fedezte a kihelyezett hitelt. A könnyen elérhető hitelek az ingatlanok utáni keresletet felpörgette, ez viszont az árakat emelte, így még több hitelt lehetett kiadni. A jelzáloghitelt nyújtó bankok értékpapírjait befektetési bankok és alapkezelők vásárolták az Egyesült Államokban és

Európában is. A hitelminősítők magas, AAA kategóriába sorolták ezeket a kötvényeket, így a kockázatok figyelmen kívül hagyásával vásárolták amerikai és európai pénzügyi intézetek, befektetési- és nyugdíjalapok.

3. ábra: A használt lakások eladásának alakulása az Egyesült Államokban

Forrás: tradingeconomics.com/united-states/existing-home-sales

Letöltve: 2020.11.12.

A fenti grafikon megmutatja az Egyesült Államokban hogyan alakult a használt lakások eladása. A 2006-os évben a csúcson volt, a 2007-es év is még nagyon magasan állt, de 2008-ban hatalmas esés történt. 2009-ben volt mélyponton, ami 2011-ben megismétlődött. Ezután fokozatosan érte el a 2000-es évek elejének szintjét, ami 2020-ra sem lett kiugróan magas.

A piacokon nagy mennyiségben jelentek meg új építésű ingatlanok, ezek viszont elkezdtek az árakat leverni, így a hitelek fedezete már nem volt biztosítva. A befektetések értéke is csökkent, így a teljes pénzügyi szektorban elterjedtek a problémák. Sok cég csődbe ment vagy pénzügyi segítségre szorult. Amennyiben egy nagy pénzügyi társaság ment csődbe az nagy bajt jelentett, mivel ezek a társaságok többféle módon kapcsolódtak a gazdasághoz.

A gazdasági összeomlás elkerülése érdekében a gazdasági döntéshozók különféle intézkedéseket hoztak az Egyesült Államokban. Kamatvágás, pénzügyi mentőcsomagok, kötvényvásárlások.

Az ingatlanpiaci problémák a tartós fogyasztási cikkek hiteleinél is jelentkeztek. Az autópárházban szintén nagy problémák jelentkeztek.

Az ingatlanpiaci túlhitelezés miatt a két legnagyobb amerikai jelzáloghitelező a Freddie Mac és a Fannie Mae ikerintézmények végül csak állami segítséggel tudtak megmenekülni. Eleinte úgy gondolták, hogy csak néhány kisebb banknak vannak problémáik és ezeket tőkeinjekcióval vagy felvásárlással kezelni tudják, de amikor az USA negyedik legnagyobb bankháza csődvédelmet kért, ezt nem kapta meg a FED-től (Federal Reserve System). (HVG – Gyükeri Mercédesz – 2018.09.15.)

„Az Egyesült Államok olyan pénzügyi válságba került, amely egy évszázadban egyszer fordul elő, és amely recesszióhoz vezethet – jelentette ki Alan Greenspan, a jegybank szerepét betöltő Fed előző elnöke.”⁷

A válság érzékenyen érintette a Nyugat-európai bankokat is. Az amerikai gazdaság visszaesése az egész világgazdaságra hatással volt. Az Európai Unió nem az USA által választott módon kívánta kezelni a válságot, nem akartak kamatcsökkentést és adókönyvitéseket. Az uniós hivatalnokok sokáig úgy gondolták, hogy Európában nincs baj, az európai bankok nem úgy működnek, mint az amerikaiak. 1999-ben elindult a valuta unió az euró bevezetésével, de ezzel együtt nem alakult meg a bank unió, ami védőhálót nyújthatott volna. Ingatlanpiaci problémák miatt Spanyolország és Írország is majdnem állami csődbe került. A spanyol ingatlanpiac és építőipar visszaesése hatással volt Portugáliára is. Görögország az állami túlköltekezés és a valós állapotok eltitkolása miatt került csőd közelbe. Görögország az euró övezet tagjaként hatással volt az euró megítélésében is negatív módon. A 2010-es évek elején sikerült csak mentőmechanizmusokat kialakítani az Európai Uniónak a válság kezelésére. Elkezdtek kialakítani a betétgaranciarendszert, a bankunió és a közös gazdaságpolitika alapjait, az Európai Központi Bank pedig 2012-től a Fed-hez hasonló élénkítésbe kezdett. Mindezt négy évvel az amerikai intézkedések után. (HVG – Gyükeri Mercédesz – 2018.09.15.)

Európában az Egyesült Királyság gazdasága érezte meg először és legérzékenyebben az USA-ból induló válságot. Az amerikai és a brit pénzügyi megoldások nagyon hasonlóak

---

⁷ Népszava, 2008. szeptember 16.

voltak. A bankmentő és gazdaság élénkítő megoldások nem lettek sikeresek, az ország eladósodott annyira, hogy az AAA hitelminősítése is veszélybe került. Németországot teljesen másképpen érintette a válság. A német export vezérelt, megtakarítás alapú, pozitív kereskedelmi és fizetési mérleget mutató gazdaságot nem annyira a pénzügyi, mint inkább a reálgazdasági válság rendítette meg. A német válságkezelés legfőbb célja a foglalkoztatás fenntartása volt. (Pénzügykutató Alapítvány – 2010)

Az ingatlanfejlesztő cégek bukása után azok a cégek kerültek veszélybe, akik felvásárolták a félre minősített vállalatok értékpapírjait. A Federal Deposit Insurance Corporation (FDIC – Szövetségi Betétbiztosítási Rt.) statisztikái szerint 2007-ben 3 amerikai pénzintézet ment csődbe, 2008-ban összesen 25, míg 2009-ben már 140. Európában nagyságrendekkel kevesebb bank jelentett csődöt. Ezeket az országok elkülönített alapokkal próbálták menteni, a veszteségeket enyhíteni.

A bankcsődöknek fontos hatásai voltak. Az pénzintézetek közötti bizalom megszűnése. A bankközi hitelpiac rövid időre le is állt, de később is csak visszafogottan állt vissza. A jegybankok kamatcsökkentéssel próbálták olcsón elérhető pénzt juttatni a piacra, de a bankok közötti bizalmatlanság miatt a gazdaság résztvevőihöz csak nehezen jutott el. Nem tudták eldönteni a pénzintézetek egymásról, hogy milyen pénzügyi helyzetben vannak. Félő volt, hogy csődbe jut egy újabb bank és hatalmas adósságok maradnak utána. Az államoknak azért kellett bankokat menteni, mert a csőd további pánikot keltett a piacon. A részvényesek az értékpapírok eladásával próbálták pénzüket, vagy annak egy részét visszakapni. Ezek a tőkekivonások tovább gyengítették a bankokat.

Mivel a gazdaság egyéb szereplői nehezen vagy egyáltalán nem jutottak hitelhez, így nem indítottak új fejlesztéseket, beruházásokat. Ez viszont már a gazdaság minden területén érezhető gondokat okozott. Több esetben termelések visszavételével vagy leállításával próbálkoztak a kereslet visszaesése miatt keletkezett igényekhez igazodni a termelő egységek. A pénzügyi befektetők is reagáltak ezekre a történésekre. A nem jól teljesítő ágazatokból és a kisebb volumenű devizákból elkezdtek kivonni a pénzt, ami leértékelődést, valutainflációt okozott. Az államadósság több országnak is hatalmas gondot okozott. A fogyasztások visszaesése és a munkanélküliség emelkedése erősítették a negatív folyamatokat. A kormányok próbálták gazdaság élénkítő megoldásokat alkalmazni. A pénzügyi szektor összeomlását kamatvágásokkal próbálták menteni. Az volt a cél, hogy olyan

alacsony legyen a kamat, hogy ne érje meg megtakarítani a fizetéseket. Az akarták, hogy a belső fogyasztás növekedjen. Ezzel azt remélték, hogy a gazdasági visszaesés mérséklődik. Állami beruházások indultak, ezzel is a gazdaságot szándékozták élénkíteni. A FED 2008 negyedik negyedévben vezette be a zéró kamatszintet. Az USA központi jegybanki szerepét betöltő FED kamatpolitikáját utólag többen a válság kialakulásának alapjának tartják. Az amerikai háztartásoknak sikerült 20-30 éves hitelhez jutniuk az ingatlanuk vagy az éppen vásárolt ingatlanuk fedezetére. Engedélyezték, hogy már jelzálogosított ingatlanokra újabb hitelt lehessen felvenni. A FED folyamatos kamatvágásaival hatással volt az egész világ gazdaságára. A jegybankok mozgásteret a világ többi országában is beszűkült. Az alacsony jegybanki alapkamatok miatt az állami kiadásokat államkötvény kibocsájtásokkal kezdték finanszírozni.

A 2007-ben kialakult pénzügyi válság 2008 őszére ért Európába. A legnagyobb európai államok is rákényszerültek az addig folytatott gazdaságpolitikájuk feladására és áttértek gazdaságélénkítő csomagok bevezetésére. A fogyasztás és termelés visszaesése, valamint a növekvő munkanélküliség kényszerítette ki az intézkedéseket. A világgazdasági válság talán legaggasztóbb tünete a foglalkoztatottság hanyatlása és a munkanélküliség növekedése. A munkanélküliségi ráta világátlagosan 2008-ban 5,8% volt, ez becslések szerint 2009-ben 6,6%-ra emelkedett, miután 27 millió munkavállaló veszítette el állását. Az Egyesült Államokban 5,3 millióval, az EU-ban 4,7 millióval, Japánban 705 ezerrel nőtt az állástalanok száma. (István Benczes – 2010. január)

A részvénypiacon hatalmas eséseket lehetett tapasztalni. Az amerikai részvénytőzsdén rövid idő alatt tűnt el 3.000 milliárd dollár az esések miatt. Az USA-ban háztartások vagyoni értéke a 2007-es évhez képest 14.000 milliárd dollárral estek vissza.

A lenti táblázat a Dow Jones értékét mutatja 2002 és 2012 között. A Dow Jones ma a 30 legnagyobb és a befektetők körében legnépszerűbb vállalat részvény árfolyamát mutatja. Ebből látszik, hogy 2008-ban hatalmas esésen mentek át a részvény árak. A tőke kivonás nagyon jól látszódik, hogy több mint egy év kellett a befektetők bizalmának a visszatéréséhez.

4. ábra: Dow Jones vállalat részvény árfolyama

Forrás: <https://privatbankar.hu/cikkek/reszveny/tortnelmi-csucs-a-tozsden-robbantott-a-dow-255734.html>

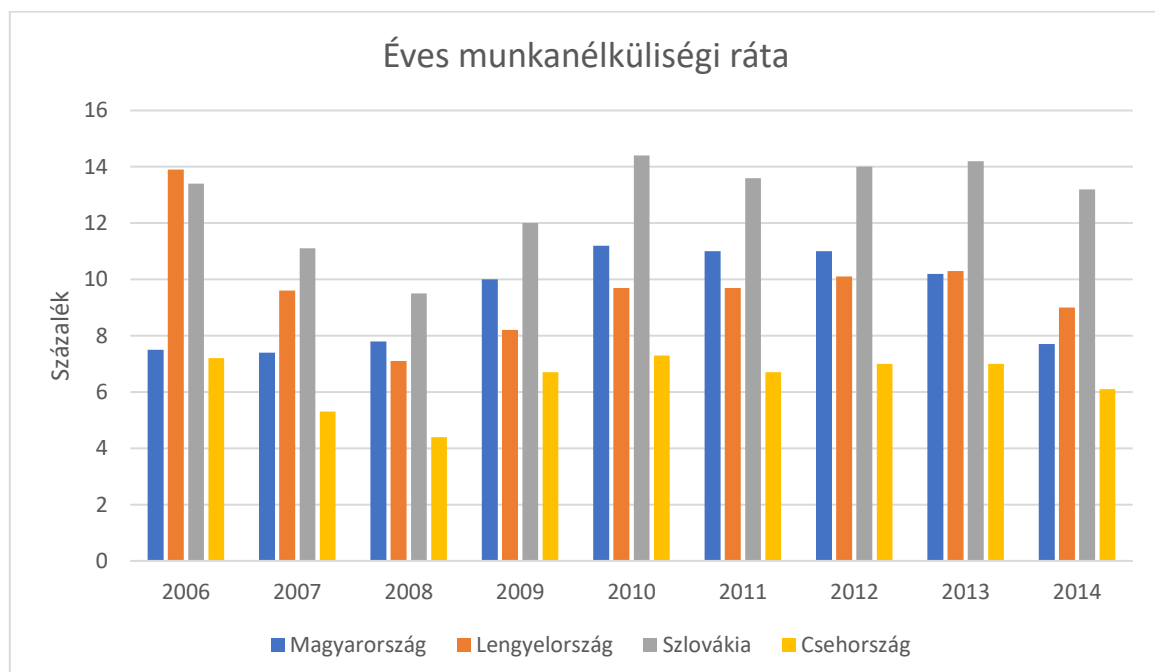
Letöltve:2020.11.12.

2008-AS PÉNZÜGYI VILÁGVÁLSÁG HATÁSA A VISEGRÁDI ORSZÁGOKRA

A volt kommunista országok számára a rendszerváltás utáni évek az „örökségük” feldolgozásával telt. Egyénileg saját gazdaságpolitikát dolgoztak ki, melyet demokráciai alapokra fektettek. A rendszerváltás utáni külföldi adósságteher Csehszlovákia számára nem volt jelentős, Magyarország és Lengyelország számára közel egyenlően magas volt, viszont az egy főre jutó adósságot nézve Magyarorszáé magasabb volt. Lengyelország sikeres adósságteher-elengedési tárgyalásokat folytatott le, így csak Magyarországnak maradt a szocializmusból megöröklött magas adósságterhe, amit a mai napig törleszt. Ezt azért fontos megemlíteni, mert közel 20 év után is, 2008-ban is kihatással volt a magyar gazdaságra, amikor az év végén elérte a pénzügyi világválság a Közép-európai térséget is. Magyarország adósságterhét tovább növelte a kedvezőtlen gazdaságpolitikai döntések, amelyek újratermelt adósságterhet róttak a gazdaságra. A magyar politikusok folyamatosan a jövőbe tolták az adósság kérdését, és hazai források szűkében külföldi forrásokból finanszírozták, amely újabb és újabb adósságterhet okozott.

Az Európai Unióhoz való csatlakozás után a visegrádi négyek tagországainak gazdasága a virágkorát érte, folyamatosan fejlődtek, igazi sikersztoriként emlegették ezt a folyamatot. Ezt a sikert 2008. év végén a pénzügyi válság szakította meg. Az éppen felzárkózó Közép-európai térség így ismét visszaesést tapasztalt. Ezenfelül az sem segítette a gazdasági növekedést, hogy 2008. év végén a V4 országainak a hivatalos valutái leértékelődtek és a spekulánsok jelenlétének fenyegetése sem segítette a helyzetet. Valószínűleg túlságosan is a Nyugat-európai országok stabilnak hitt gazdaságára hagyatkoztak, így igencsak váratlanul érte a Visegrádi Együttműködés tagországait amint láthatták, hogy az Egyesült Államokban kialakult válság milyen nagy hatással volt az Európai Unió helyzetére is. Az EU sem számított arra, hogy a válság ilyen súlyosan fogja érni a tagországait és eleinte kedvezőtlen stratégiákat alkalmaztak ennek kezelésére. Amíg az unió nem tudott javuló tendenciára lépni, addig a visegrádi országok sem voltak erre képesek. (Szőke Brigitta & Mack István - Polgári Szemle, 13. évf. 1–3. szám, 2017, 336–349., DOI: 10.24307/psz.2017.0928)

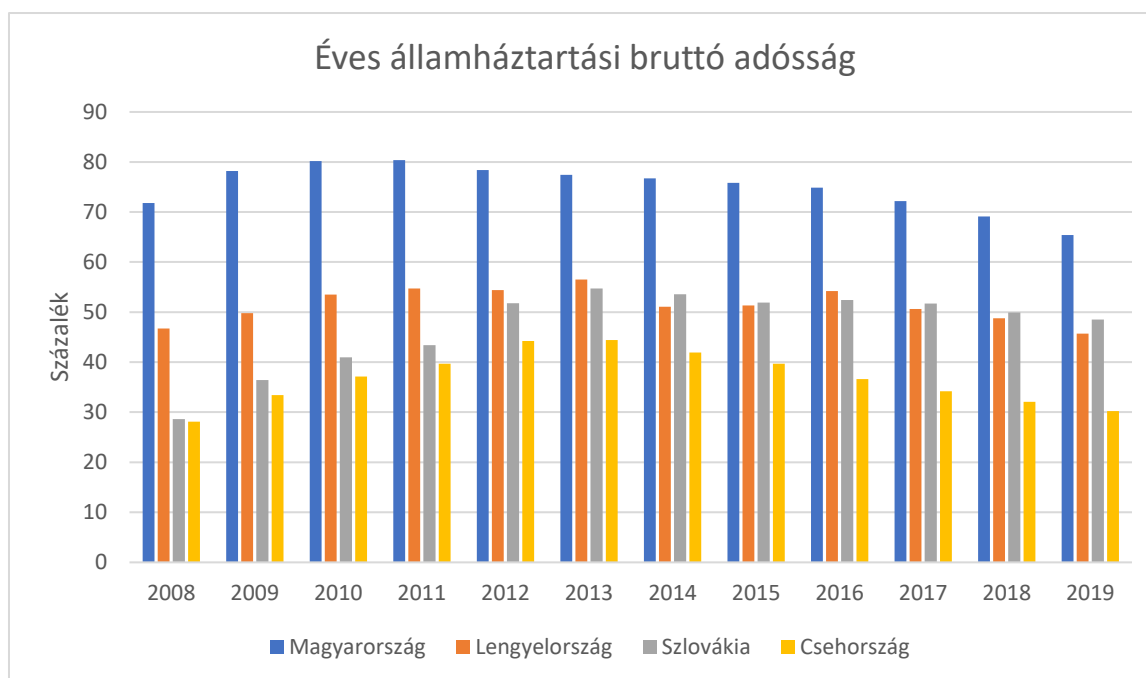
Bemutatom, hogy a visegrádi országok intézkedései milyen hatással voltak a munkanélküliségi rátára és az államháztartás bruttó adósságára. Összefüggés mutatkozik mind a négy ország esetében a két mutató között.

5.ábra: Saját szerkesztésű diagramm Eurostat Adatok alapján

Forrás: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tipsun20/default/table?lang=en>

Letöltve: 2020.11.10.

6. ábra: Saját szerkesztésű diagramm Eurostat Adatok alapján

Forrás: <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/teina225/default/table?lang=en>

Letöltve:2020.11.10.

A visegrádi országok munkanélküliségét százalékos formában a 2006-2014-es évekre vonatkozóan elemzem. Az országok az EU-s csatlakozás után jó gazdaság- és foglalkoztatáspolitikát folytattak, ennek köszönhetően javuló tendenciát vehetünk észre a munkaerőpiacon. 2 évvel az uniós csatlakozás után még Lengyelországban és Szlovákiában közel 14%-os volt a munkanélküliségi ráta, viszont 2008-ig mérséklődött és mind a négy tagországnak 10% alá esett ez a mutatója. Az adatokról leolvasható, hogy 2009-től elkezdett ismét ezekben az országokban növekedni a munkanélküliség, de még közel sem volt annyira jelentősen magas a munkanélküliség, mint az azt követő 4 évben. Csehországban sikerült mindvégig 8% alatt tartani a munkanélküliséget, viszont Szlovákiában, Magyarországon és Lengyelországban is 10-14% között stagnált a munkanélküliség. 2014-től vehető csak észre javulás, tehát közel 6 évre volt szüksége a visegrádi országoknak, hogy ki tudjanak jönni ebből a válsághelyzetből. Az államadósságot elemezve is hasonló adatokat vehetünk észre, mint a munkanélküliségi rátánál. 2009-2014-ig végig nagyon magas értéket mutatott az államadósság értéke, és csak 2014 után került láthatóan javuló pályára. Kiugró adatként látható, hogy Magyarország már alaphoz magas államadóssággal várta a válságot, és ezt az

összeget csak tovább növelte, míg Csehország alacsony államadóssággal várta a válságot, és bár növekedett az értéke a válság idején, mégis kordában tudta tartani a kormány ezt a mutatót a válság alatt.

Általánosságban elmondható mind a négy tagországról, hogy a válság következtében vállalatok szűntek meg. A munkahelyeken létszámleépítésekkel védekeztek a válság negatív hatásai ellen vagy „létszámstop”-ot jelentettek, ezenfelül széles körben alkalmazták még az átmeneti munkaidő csökkentéseket is. Először a külföldi és a kölcsönzött munkaerőktől szabadultak meg a munkaadók, ezzel is a saját nemzetük munkavállalóit igyekeztek megvédeni. Voltak bizonyos ágazatok, ahol megfigyelhető volt, hogy az ágazati munkaerőpiacot teljesen elhagyták és más ágazatban kerestek lehetőségeket. Megerősödtek a fekete és szürkegazdaság veszélyei, ami a költségvetésre nézve negatív hatással voltak: jelentős kiadásokat okozott az államoknak a munkanélküli támogatások folyósítása és az elmaradt adóbevételek is. (Központi Statisztikai Hivatal – 2010)

Lengyelországban a gazdaság növekedési üteme lassult a válságnak köszönhetően, de Európában egyedülként sikerült pozitív növekedést elérnie a kritikus 2007-2009-es évek periódusában. A keynes-i anticiklikus gazdaságpolitikájával sikerült visszaszorítaniuk a negatív hatásokat, és az állami támogatásoknak köszönhetően a zárt, nagyméretű, önellátásra képes belső gazdaságát élénkítette. A stabil makrogazdasági háttérkörnyezetnek köszönhető, hogy eleinte sikeresen tudták kezelni a munkanélküliséget, ám ennek a hatása csak rövid távon bizonyult kedvezőnek. 2009-től az államadósság növekedésével (a Nemzetközi Valutaalappal megállapodott 20,5 milliárd dollár rugalmas hitelkeretről) együtt megnőtt a munkanélküliek száma is. Komolyabb kilengések ugyan nem voltak tapasztalhatók, hiszen a kormány gyorsan és hatékonyan meghozott intézkedései mérsékelni tudták a kialakult negatív válsághatásokat. Sikerének a kulcsa, hogy a kormány és a jegybank már a válság első érezhető jeleinél tervezni kezdték az ország pénzügyi és gazdasági stratégiáját. Ahogy az Európai Unió legtöbb tagállama, úgy Lengyelország is expanzív fiskális politikát alkalmazott a 2008-2009-es időszakban, ezért adócsökkentés és állami beruházások élénkítéseinek az intézkedéseit fogadta el. Kidolgozták a Pénzügyi konszolidációs és fejlesztési tervet (2010-2011) és a Társadalmi Szolidaritási Alapot, amely a munkanélküliséget növelő hatásokat kompenzálta. A külföldről hazatérő munkaerő és a vállalati leépítések eredményezték a munkanélküliség megnövekedését. Ennek a

megsegítésére a szakszervezetekkel és a munkaadókkal együtt kidolgozott a kormány egy Krízisellenes Csomagot, ami valódi javulást eredményezett már a munkanélküliség csökkentésében. (Faragó Emese – Mező Júlia)

Magyarország volt a négy visegrádi ország közül a leghátrányosabb helyzetben. 2008. október 9-én valószínűleg a külföldi spekulánsok, a bizonytalan helyzetben arra a fals információra támaszkodtak, miszerint az OTP Bankot államosítani akarja a kormány mert csőd közelben áll, ami 22%-os esést okozott a vállalat számára. Ekkor kezdődött meg a Forint valutának a gyengülése. A valuta leértékelődése a már alapból rossz gazdasági helyzetben lévő ország gazdaságát tovább gyengítette. Gyurcsány Ferenc, Magyarország miniszterelnöke, 12 pontos intézkedési csomagot adott ki a válság hatásainak csökkentésére 2008. október 11-én. Ebben a 12 pontban a válság hatásait igyekeztek tervekkel mérsékelni. Az IMF megállapodott a magyar kormánnyal 15,7 milliárd dollár hitelkeret összegéről annak érdekében, hogy stabilizálja és erősítse a magyar gazdaságot, cserébe 300 milliárd forintos költségcsökkentést kell a kormánynak véghez vinnie. Ezen felül az Európai Unió is támogatást nyújtott hazánknak a válság kezelésére, összesen 8,1 milliárd hitelt nyújtottak az országnak és a Világbanktól pedig 1,3 milliárd dollár hitelt vettek fel. Így sikerült megfékezni Magyarország fizetésképtelenségének kockázatát és a pénzügyi szektor megerősítését. A magyar államadósság tehát jelentősen tovább növekedett a válság idején. A kedvezőtlen piaci feltételek, a valuta gyengülése és a világ gazdaságának az összeomlása kihatott Magyarország egyik legjelentősebb szektorára is, az autógyártásra, ami számos munkahely elvesztését vagy időszakos csökkentett munkaidőt jelentett. A kormány prioritása a munkahelyek megőrzése volt, így létrehozták a „Munkahelyek megőrzéséért” központi munkaerő-piaci programot. A program támogatási lehetőségei:

„– Munkahelymegőrző bérköltség-támogatás

– Keresetkiegészítés csökkentett idejű foglalkoztatás esetén

– Munkaerő-piaci szolgáltatás

– Munkaerő-piaci képzés

- Újra elhelyezkedést segítő bérkölségtámogatás
- Munkába járással összefüggő költségek támogatása.”⁸

Ezen kívül a kormány még több munkahelymegőrzési programot hirdetett, de jelentős hatásuk csak később érkezett meg, ami a gazdaság fellendülésének köszönhető. (Központi Statisztikai Hivatal – 2010. április)

Szlovákia nyitott gazdaságának és viszonylag magas munkanélküliségének hatalmas kihívást jelentett a 2008-2009-es válság. A külföldi kereskedelmi partnereire van utalva és a termelés és fogyasztás visszaesése után ez felszínre hozta a belső gazdasági gyengeségeit az országnak. 2010-ben a választásokon nyert Radičová-kormány kész intézkedésekkel látott neki a gazdaságot megsegítő tervek összeállításához. Legfőbb céljainak a munkanélküliség visszaszorítását, az államadósság csökkentését és a fiskális fegyelmet jelölték meg, ugyanis 2009-ben a munkanélküliség ismét növekvő pályára állt, és már 10% fölött járt jóval a mutató, és az államadósság terén is folyamatos növekedés volt tapasztalható. Az átképzések, az aktív munkaerő-piaci eszközök és tréningek hiánya kiéleződött a válság idején, a Szlovák Nemzeti Bank pedig sürgette a munkaerőpiac rugalmasabbá válását. Az aktivitási ráta értékét is növelni akarta a kormány, ezért a korengedményes nyugdíjazást visszaszorították, és a nyugdíjazási korhatárt is kitolták. Az önfoglalkoztatást pedig adócsökkentésekkel erősítették (összesen 2,75%-kal csökkentették a járulékkerheit az önfoglalkoztatóknak a válság idején). A termelést belső fogyasztás növekedésével igyekeztek helyreállítani, ezt addig tervezték előtérbe helyezni, amíg a termelés vissza nem áll ismét a növekedési pályára. Ennek következtében az állam bevezette az Európa több országában már jól bevált roncsprémium akciót, ami támogatást nyújtott régi személygépkocsikat állami támogatással megvásárolni az embereknek (közel 100 millió euró támogatást osztottak ki). Ezzel a gyártósorok működését ösztönözték. 2013-ban érte el a legmagasabb értékét az államadósság és a munkanélküliségi ráta is, meghaladta a 14%-ot, viszont a következő évtől kezdve már csökkenő értékeket mutatnak a grafikonok. Így 2014-től Szlovákiának is sikerült a

---

⁸ A válság hatása a munkaerőpiacra – Magyarország

<https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/pdf/valsagmunkaeropiacra.pdf>

válságstratégiáinak köszönhetően ismét növekedő pályára állniuk. (Végh Marcell Zoltán – Szeged, 2012)

Csehország kezdetben ellenállónak bizonyult a negatív, válság okozta hatások ellen, a költségvetési egyensúlyát, a devizaárfolyamot és az infláció alakulását is kontrollálni tudta, mindezek mellett a bankok iránti bizalom is fennmaradt az országban. 2009-ben viszont elérte a válság szele Csehországot is. A nyitott, kis országok, mint Csehország, Szlovákia vagy Magyarország, nagyban függenek az Európai Unió tagországainak gazdasági helyzetétől, hiszen ők az elsődleges kereskedelmi partnereik. A cseh gazdaság elsődleges export eleme az ipari kivitel (a GDP háromnegyedét teszi ki), ami érzékenyen reagált a kereslet csökkenésére. A csökkenő export a termelés visszaesését okozta, aminek következtében a munkanélküliek száma növekedni kezdett. 2010-ben érte el a maximumát a munkanélküliség 7,3%-kal, ami viszont a visegrádi négyek országaihoz viszonyítva a legalacsonyabb érték volt. Az export és a hazai kereslet visszaesésének hatására a hitelfelvételt szigorúbb feltételekhez kötötték, ezáltal a befektetők jelenléte csökkent, a valuta árfolyama negatív tendenciát mutatott, az államadósság pedig nőtt (2013-ban érte el a maximumát 44,4%-kal, viszont a visegrádi négyek országaihoz viszonyítva továbbra is Csehországnak volt a legkevesebb államadóssága). A kormány a munkaerőpiac reformjaira, az állami költségvetés átalakítására, a nyugdíjrendszer megformázására és az államadósság csökkentésére koncentrált a válság kezelésének időszakában. Az infláció kezelése érdekében a Cseh Nemzeti Bank monetáris tanácsa csökkentette az irányadó kamatot. A munkanélküliség növekedése ellen törvénymódosítással (a munkáltatók részlegesen munkanélkülivé tehetik a munkavállalókat 2007-ben, amit 2008-2009-ben le kellett dolgozniuk a munkavállalóknak, ezzel sikerült sok állást megóvnia a kormánynak) és különböző programokkal védekezett a kormány. Elindították a „Restart” programjukat, ami a munkanélküliek átképzését támogatta (azoknak a személyeknek, akik önként jelentkeztek a programra, azok számára magasabb összegű munkanélküli segélyt nyújtott az állam). A Szociális és Munkaügyi Minisztérium is elindított két új programot, a „Training is a Chance” és a „Train Yourself!” programokat. Ezekben résztvevő munkáltatók számára anyagi támogatást nyújtottak, abban az esetben, ha a munkavállalók számára képzéseket biztosítanak. A kormány összesen 7 milliárd korona segélyezést nyújtott a 2009-2010-es években a foglalkoztatási programokra. A nyugdíjrendszert is megreformálta a cseh kormány 2008-ban, a nők és a férfiak

nyugdíjkorhatárát is megemelte 2 évvel. Ezzel a kiadásait csökkentette a kormány, bevételeit növelte az adóbefizetésekkel és az aktivitási rátát emelte. A költségvetés és az állami kiadások reformja és törvénymódosításai már nehezebb volt a kormány számára az egyet nem értés végett. A közbeszerzési rendszer teljes átalakítása, a hatékonyabb költségvetési monitoring rendszer kialakítása és az informatív és egységes beszámolók szükségessé került prioritásra. A kormány intézkedéseinek köszönhetően a gazdaság fellendülő pályára állt, és a munkanélküliségi ráta és az államadósság értékeit is a V4 országai közül nekik sikerült a legalacsonyabban tartania. (Végh Marcell Zoltán – Szeged, 2012)

Összességében az tapasztalható, hogy a visegrádi országok nem léptek fel közösen, egymást támogatva a válság megoldása érdekében. Mind a négy országot váratlanul érte, és mindegyik ország más gazdasági helyzetből indult ki. Az Európai Unió sem alakított ki közös programot a megsegítésre, nagy felkészületlenség volt tapasztalható az ő részükről is. Ha a V4 országai összefogtak volna és közös stratégiát dolgoztak volna ki, lehetséges, hogy sokkal előbb kimásztak volna a válságból és nem éreznék a mai napig ennek a válságnak a hatását az egységükben.

2015-ÖS EURÓPAI MIGRÁCIÓS ÉS MENEKÜLTVÁLSÁG

Ezt a bekezdést egyből egy kérdéssel indítom: Mi az oka annak, hogy ilyen nagy számban hagyják el országukat az emberek, mi áll ennek a növekvő migrációs tendenciának a hátterében? Több oka is lehet annak, ha egy személy a migráció mellett dönt. Legfőbb okai a rossz életkörülményekből való menekülési vágy, háborús helyzet az országában, demográfiai változások (pl: túlnépesedés), az egyenlőtlenség, munkaerőpiaci viszonyok (nagyobb jövedelem reményében költöznek) és az emberi jogok közti különbségek miatt is. Az itt felsorolt okok miatt robbant ki a 2015-ös migrációs válság is. 2014-ben a szíriai és líbiai polgárháború konfliktuszónáiból kényszermigránsok menekültjogot kérelmeztek Európa országaiba, a migrációs válságot azonban csak 2015 áprilisában mondták ki. Ekkor öt menekültekkel teli hajó süllyedt el, ami 1200 ember halálát okozta. A háborús helyzet okozta ezt a hirtelen beáramlást a kontinens irányába, mely a társadalmi, vallási és gazdasági feszültségnek köszönhető a térségben. Ebben az évben az Európai határőrizeti ügynökség (Frontex) számításai szerint 2 millió migráns és menekült érkezett a térségbe, viszont ebből

összesen csak 1,3 millió ember kért hivatalos menedéket. Már a válság elején egyértelművé vált ezáltal, hogy vannak önkéntes- és kényszermigránsok is a bemenekülők között. Legtöbbjük személyüket igazoló okmányokok nélkül érkeztek, így nem tudták pontosan megállapítani, hogy kik és honnan érkeztek. A gazdasági menekültek ezt tudatosan kihasználva átvonultak az országokon (akár illegális átkelések segítségével), hogy az általuk preferált országba bejuthassanak. A migrációs válság legsajnálatosabb hozadéka a terroriszervezetek megmozdulásai voltak. Több európai országban (ezeken belül is a nagyvárosokban, ahol sok ember élt) tömegmészárlást hajtottak végre, ami az embereket folyamatos fenyegetettségben tartotta. (Szuha Ilona & Tálás Péter - 2017)

Ha viszont a korábbi évek demográfiai adatait elemezzük, rájövünk, hogy ez a migrációs válság előbb-utóbb elkerülhetetlen lett volna a túlnépesedésnek köszönhetően. Belső-Ázsia, Közel-Kelet és a Maghreb muszlim államainak népességnövekedését vizsgálva megállapítható, hogy 63 év alatt (1955-2018 között) 454%-os népességnövekedést értek el ezek az országok átlagosan, mely demográfiai stresszhatást okozott a térségben. Ez az egyik legjelentősebb oka a társadalmi feszültségeknek. Nem túl biztató a jövőképük sem ezeknek az országoknak. A túlnépesedés egyre fokozódni fog (2050-re további 500 millió fővel növekedhetnek), amely újabb migrációs hullámot eredményezhet. Az előregedő európai lakosságnak ez a népességnövekedés szinte felfoghatatlan. Európában inkább azzal küzdenek, hogy nincs elég ember és az előregedő társadalomban nincs elegendő munkaerő. A jövőre nézve másik hatalmas probléma, hogy az autógyártók keresik az innovatív és környezetkímélő megoldásokat, így elkezdnek a villanymotoros autók gyártására áttérni. Ez azért hatalmas csapás a Közel-Keletnek, Belső-Ázsiának és Észak-Afrikának, mert ez az innovációs megoldás keresletcsökkenést idéz elő majd a finomított szénhidrogének piacán. Tehát ha a fő exportcikkével, az üzemanyaggal nem tud kereskedni, akkor a gazdasága összeomolhat. Ami szintén migrációt eredményezne. Európa ezt úgy tudná kikerülni, ha befektetnének ezekbe az országokba a hatékonyabb vízgazdálkodás, élelmiszeripari és mezőgazdasági fejlesztések és munkahelyteremtési projektek érdekében. Ugyanakkor, ha az érvelés másik oldalát vizsgáljuk, akkor nyilvánvalóvá válik, hogy az előregedő Európában nincs elegendő munkaerő. Németország és Svédország is ezért várta tárt karokkal a Délről érkező menekülteket. Németország évente több mint 20 milliárd Eurót költ a migránsok/menekültek eltartására és integrációjára. Ebből is látszik, hogy milyen komoly

hiányt éreznek a munkavállalók számában. Muszáj Németországnak betelepülőket befogadniuk annak érdekében, hogy az idősebb és fiatalabb lakosságot is el tudják látni. (EURÓPA JÖVŐJE V4 – EGYSÉG ÉS ERŐ – 2019.)

Tehát ebből az feltételezhető, hogy ez a 2015-ös migrációs hullám koránt sem ért még véget. Sok kihívás áll még ezáltal Európa előtt és ki kell alakítaniuk egy közös migrációs politikát annak érdekében, hogy a jövőben hasonló helyzetekben már közösen és ne széthúzva tudjanak fellépni ezen a területen. A korlátlan számban befogadó filozófia sem oldja meg a helyzetet, hiszen Európa határain belül is korlátolt a munkahelyek száma és elsősorban az európai emberek biztonságáért kell felelősséget vállalni.

Európa kettészakadása és ennek a lehetséges megoldása

Ebben a fejezetben Tobias Josef Zech elemzése⁹ alapján fogom bemutatni, hogy Európa kettészakadása miben nyilvánul meg a migrációs válság kapcsán, illetve ezt a válsághelyzetet milyen megoldásokkal lehetne megoldani.

Európa nem volt felkészülve egy ilyen krízishelyzetre, így nem is volt tervük hogyan tudnának együttes erővel fellépni. Sem pénzügyi, sem gazdasági stratégiájuk nem volt eleinte a válság kezelésére és ha reálisan vizsgáljuk ezt a témakört, akkor még a mai napig nem lett kialakítva erre stratégiai tervzet. A probléma ott kezdődött, hogy igencsak megoszlott a parlamentek, a kormányok, az emberek és a média véleménye is. Két csoportra osztódott Európa. Voltak, akik humanitárius oldalról közelítették csak meg ezt a kérdéskört, így ők szívélyesen köszöntötték a menekülteket/migránsokat, és úgy vélték, hogy erősebbé és színesebbé fog így Európa válni. Illetve a másik csoport, akik a nemzeti szuverenitásukat, kultúrájukat és biztonságukat féltve nem akarták befogadni a bemenekülőket. Tobias Josef Zech szerint ennek a két szélsőséges nézetnek meg kell keresni a középútját. Európának felelősséget kell vállalnia a kül- és biztonságpolitika terén. Három pontot emelt ki Tobias, amelyekkel a közös európai fellépést erősíteni lehetne.

---

⁹ EURÓPA JÖVŐJE V4 – EGYSÉG ÉS ERŐ 90-92. oldal

1. Migrációval kapcsolatban

A legfontosabb, hogy tisztában legyünk vele kiket engedünk be határainkon belülre. Fontos lenne tehát, hogy papírokkal igazolni tudják magukat a menekültjogot kérelmező emberek. Mindezek mellett meg kell különböztetni a valóban menekülteket és a gazdasági menekülteket, hogy véget vessenek a végeláthatatlan beáramlási hullámnak. Csak azoknak kellene menekültjogi kérelmet biztosítani, akik a háborús övezetből érkeznek. Tehát az elsőszámú feladat, hogy képesnek kellene lennünk ellenőrzést gyakorolni a határainkon átkelők felett. Éppen ezért azokat az országokat büntetni kellene, akik nem kellőképpen őrzik a határaikat. Szükséges EU-s befogadóközpontokat kialakítani, hiszen sok a valós menekült, akiket nem tudnak visszaküldeni a hazájukban az éppen ott zajló háború miatt. Talán a legfontosabb pont, hogy küzdeni kell a menekültekre épülő iparág ellen, az emberkereskedőkkel szemben. Embertelen körülmények között próbálják a legkülönbözőbb módokon becsempészni a menekülteket és a gazdasági megfontolásból érkező bevándorlókat. 2014-ben 3200-an, 2015-ben pedig 3770-en veszítették életüket a menekültek és migránsok a mediterrán régióban az Európa felé vezető úton a Nemzeti Migrációs Szervezet (IOM) adatai szerint. Ez mind elkerülhető veszteség lett volna, és fontos, hogy ennyi emberi életet ne hagyjanak veszni ismét.

2. Betelepítéssel kapcsolatban

Kiemeli, hogy a leghumanitáriusabb megoldás az lenne, hogyha helyben segítünk ezeknek az országoknak. Közel-Kelet Európa szomszédja, így nem nézheti végig mekkora pusztulás vár rájuk beavatkozás nélkül. Ki kellene dolgozni a Balkánstratégiát és erősíteni a jelenlétét Európának ezekben az országokban. A migrációs hullámmal bebizonyosodott, hogy mennyire függenek egymástól ezek a kontinensek. Tehát ha az ő gazdaságuk elesik vagy háborús helyzet alakul ki, az ránk is hatással van és lesz. Növelni kellene a befogadó országok javára nyújtott segítséget és összpontosítani a megbékélésre. Közösen egymást támogatva kell túllendülni ezen a krízis helyzeten annak érdekében, hogy az európai keresztények is biztonságban érezzék magukat.

3. Nemzeti és európai identitással kapcsolatban

Végül fontos az, hogy tisztán láthassanak az emberek. A politikusok feladata, hogy világosan és kész érvekkel elmagyarázzák mit és miért tesznek. Mindezek felül a

politikusok feladata az is, hogy ismerjék az nemzetük akaratát. Tiszteletben kell tartani a nemzeti identitásukat és a vallásukat is. A keresztény Európának fontos, hogy a vallási jelképek megjelenjenek a hétköznapijokban (pl: kereszt a középületeken), viszont azt sem hagyhatják, hogy a hiten alapuló nemzeti identitást használják kifogásként a fejlődés és előre haladás megakadályozásához.

„A politikánk középpontjában mindig az ember áll. Ha ezt a három pontot össze tudjuk egyeztetni Európában, akkor bizonyítjuk, hogy erős közösség vagyunk.”¹⁰

A VISEGRÁDI NÉGYEK 2015-ÖS MIGRÁCIÓS VÁLSÁGSTRATÉGIÁJA

Lengyelország

Lengyelországban esetében a migrációs hullám éppen egy parlamenti választás kampányidőszakában jelent meg. A migrációt kihasználva a pártok kampánystratégiájukat a migrációs válságkezelésre vonatkozóan alakították. Az éppen kormányon lévő PO (magyarul: Polgári Platform) liberál-konzervatív politikai párt vezetője Grzegorz Schetyna volt (korábban ennek a pártnak Donald Tusk volt a vezetője, akit miniszterelnöki posztja után az Európai Tanács elnökévé választották). A PO vezérelve a menekültek befogadása volt, ők humanitárius szempontból közelítették meg a migrációs válságot. Velük szemben a nyíltan menekültek befogadását ellenző PiS (magyarul: Jog és Igazságosság) konzervatív, jobboldali populista politikai párt vezetője Andrzej Duda volt. Kampányukat arra építették, hogy szerintük Lengyelországnak nem kötelessége befogadni bemenekülőket és a lengyelek biztonságára kell tekintettel lennie Lengyelország kormányzásának.

A PO párt által vezetett kormány az Európai Unió által támogatott nemzetközi konfliktushelyzetből érkező menekültek befogadásának ideológiáját követte. Az Európai Bizottság által kidolgozott stratégia szerint önkéntes alapon betelepítendő 7000 főt nemzetközi védelemben részesítését vállalta.

A lengyelországi 2015 októberében megtartott parlamenti választásokon kormányváltás következett be és a migrációs kényszerbetelepítést ellenző PiS párt nyerte meg. Bár Lengyelországba igen csekély a menedékkért folyamodók száma, mégis az egyik

---

¹⁰ EURÓPA JÖVŐJE V4 – ERŐ ÉS EGYSÉG (2019) 92.oldal

legmigránsellenesebb szemlélettel a PiS kormány rendelkezett Európában. A korábbi kormány által vállalt 7000 fő menekültet sem voltak hajlandóan átvállalni, mondván, hogy nem velük állapodott meg az Európai Unió. A PiS kormány nyíltan ellenezte a kötelező kvóták bevezetését, mely kötelezné őket a migránsok befogadására. Ellenérvei mellett szólt, hogy a humanitárius szempontok alapján befogadó országokban – mint Németország vagy Franciaország - a migrációs hullám által megnőtt a terrorcselekmények száma és a menekültek korábban már leküzdött járványokat (például: tífusz vagy vérhas) hozhatnak ismét be Európába, ami szintén az európai emberek védelme mellett szól. Illetve ameddig a nyugati és északi európai országok a déli menekültek befogadásával vannak elfoglalva, addig Lengyelország az ukrán-orosz konfliktus elől menekülő ukrán állampolgárokat fogadja be. Később erre a kijelentésre Andrij Deszcicja ukrán nagykövet reagált és azt állította, hogy valóban sok ukrán állampolgár telepedett le Lengyelország területén, viszont munkavállalás céljából, és a valódi menekült ukránok száma évente 36-86 fő között mozgott, tehát nem jelentős a számuk.

A lengyel kormány álláspontja a migrációs válság kapcsán az, hogy meg kell tudnunk különböztetni a valóban menekülteket és a gazdasági bevándorlókat, illetve amíg nem lehetünk teljesen biztosak a személyazonosságukat tekintve ezeknek az embereknek, addig nem kellene Európa területére sem beengedni őket, hiszen bárki tagja lehet az ISIS terrorszervezetének. Az európai területen kívüli védelem elvét támogatja, eszerint szükséges a külső szomszédos országokkal visszatoloncolási egyezményeket kötni, ahova vissza lehetne a hamis papírokkal érkező menekülteket küldeni. Meg kell erősíteni a határvédelmet, ezt bizonyítva lengyel katonák segítettek Görögország határán a menekültek érkezésekor. Végül pedig a legfontosabb érvük, hogy a kiváltó ok ezzel a befogadó politikával kapcsolatban nem oldódik meg, csak újabb menekülteket csábít majd Európa területére, tehát a problémás területen kell elkezdni megoldani ezt a válsághelyzetet. (Lőwi Ildikó – 2019; Stepper Péter – 2018)

Magyarország

A visegrádi országok közül Magyarország volt az egyetlen ország, akit erőteljesebben érintett a menekültválság és a bemenekülők nem csak tranzitországként, hanem célországként is tekintettek erre az országra. Az Európába érkező menekültek és migránsok 3 fő útvonalon érkeztek a térségbe: a kelet-mediterrán útvonalon (Görögország), a közép-

mediterrán útvonalon (Málta és Olaszország) és a nyugat-balkáni útvonalon (Magyarország). Így Magyarország közvetlen módon megtapasztalta a menekültválság hatásait. 2015-ben a hatóságok 177.000 fő kérelmét regisztrálták, melyből 150.000 kérelem nem európai országból érkezett, hanem jellemzően Szíriából és Irakból. Ehhez képest 2014-ben mindössze 2000 kérelmet regisztráltak csupán, így egy év alatt majdnem 800%-kal emelkedett a menekültkérelmek száma. 2016-ban a regisztrált menedékkérelmek száma 25.000 főre csökkent. Még ekkor sem haladta meg a teljes regisztrált menekültnépesség a 2000 főt az ország területén belül. Magyarország is a migráció ellenes országok közé tartozik, éppen ezért lehetséges, hogy ilyen alacsony ez a szám.

Magyarország menekültügyi rendszerét csak pár ezer menekült befogadására alakították ki, éppen ezért igen jelentős válsághelyzetet okozna, ha több százezres menekült és migráns érkezne az országba. 2015-ben körülbelül 400.000 fő menekült és migráns haladt át az országon, ez már közel az ország összlakosságának 5%-át tette volna ki.

A migrációs/menekült válság idején a FIDESZ párt volt kormányon Magyarországon, Orbán Viktor miniszterelnök vezetésével. Orbán Viktor megosztó személyiségnek számított ebben az időszakban, mivel a lelegejétől kezdve ellenezte a Nyugat- és Észak-európai országok befogadó stratégiáját. Szerinte a gazdasági bevándorlók veszélyt jelentenek Európának és a migrációt egyenlővé tette a terrorizmussal. Magyarországot Európa egyik utolsó keresztény mentsvárának tartotta, itt a migránsok még nem terjesztették el a muszlim vallásukat. Fontos volt számára a kultúra és a nemzeti identitás megtartása és mindenekelőtt a nemzetbiztonság. Éppen ez okból a menekültek és migránsok megjelenése után egyből elrendelte Szerbia határánál a kerítés építését, hogy a tömeges és ellenőrizhetetlen bevándorlást megakadályozza. Később a Horvátország menti határt is kerítéssel védték. 2015.szeptemberében lett kész, ami nagyban segítette az illegális bevándorlás megfékezését. Eleinte Európában elleneztek a határmenti kerítés építést, később viszont egyre több ország követte Magyarországot példáját.

Erősen kritikusan lépett fel az Európai Unióval szemben. 2015. április 24-én nemzeti konzultációt hirdettek meg a migrációval és a terrorizmussal kapcsolatban, amit júniustól plakátkampányokkal tovább erősítettek. A nemzeti konzultációban kikérte a magyar polgárok véleményét a migrációs válsággal kapcsolatban, viszont a konzultációban is

érezhető volt a kormány álláspontja. Nem akarták a migránsokat befogadni és féltették a nemzeti szuverenitásukat és a közbiztonságot is.

„Nem engedhetjük meg, hogy az illegális bevándorlók veszélyeztessék a magyar emberek munkahelyeit és biztonságát. Jogunk van megvédeni kultúránkat, nyelvünket és értékeinket. Közép-Európa országai, amelyek csak nemrég lábaltak ki a gazdasági válságból, nem engedhetik meg, hogy az elhibázott brüsszeli politika kárvallottjai legyenek”¹¹

A plakátkampányokra olyan mondatokat írtak ki, mint például: „Állítsuk meg Brüsszelt!” és „Önnek is joga van tudni, hogy mire készül Brüsszel!”. Ezzel egyértelművé tette, hogy az EU stratégiáját teljes mértékig elutasítják és nem hajlandóak elfogadni a kötelező betelepítési kvótákat.

A menekültek és migránsok illegális bevándorlását és elszállítását tovább Nyugat-Európába nem tudták hatékonyan kezelni Magyarországon eleinte. Hirtelen özönlött be nagy tömeg és mint minden országot, ezt az országot is váratlanul érte. A menekültek a Keleti pályaudvarnál várakoztak és vonatokkal akartak Ausztriába jutni. Mivel több napon keresztül nem történt semmi, ezért megindultak az autópálya mentén gyalogosan. Ez a közlekedésben fennakadást jelentett és veszélyessé is vált. Eleinte rendőrök biztosították a szabad áramlást a határ felé, később ez tarthatatlanná vált és buszokkal szállították el őket az osztrák határhoz.

Tehát Magyarországon a keresztény értékek kerültek előtérbe. Meg akarták Magyarország biztonságát és szuverenitását védeni. A határmenti kerítésépítést tartották a migrációs elleni hatékony védekezésnek. Az EU-Török megállapodást támogatták, Európán kívül kell megoldani ezt a válsághelyzetet. A másik fontos tényező pedig, hogy a problémát csakis a kiinduló országokban lehet megoldani és nem vezet semmi jóra, ha Európa tárt karokkal vár minden migránst és menekültet, mivel terrorveszélyt hoztak magukkal a kontinensre. (Metz Rudolf - 2017; Stepper Péter – 2018)

Szlovákia

Szlovákiának rövid történelme alatt nem kellett különösképpen foglalkoznia a migráció kérdésével, hiszen évente kevesebb, mint 100 személy számára biztosítottak csak

---

¹¹ Nemzeti konzultáció (2015)

menekültstátuszt. Nem volt jelentős 2014 előtt a migráció kérdése, teljesen homogének voltak e területen. Éppen ezért nem is volt nagy tapasztalata a menekültek befogadásával kapcsolatban. 2017-ben ennek ellenére mégis sikerült Szlovákiának az első öt legelutasítóbb országok közé tartoznia a menekültekkel szemben.

2015-ben összesen 330 menedékkérelem érkezett be az országba, mely az Észak- és Nyugat-európai országokhoz benyújtott kérelmekhez képest elcsorbul. Az akkor kormányon lévő Robert Fico miniszterelnök által vezetett baloldali centralista SMER párt nyíltan, már a migrációs hullám elején erősen negatívan lépett fel a menekültekkel szemben. Úgy vélték, a muszlim menekültkérők nem tudnának beintegrálódni az ő kultúrájukba, féltették a nemzeti identitásukat és a vallásukat is. A politikai retorikájuk a közbeszédben is a bevándorlók ellen szólt, különböző hangzatos szlogenekkel népszerűsítették nézeteik, mint például:

„megvédjük Szlovákiát!”. Közbiztonságot és a keresztény értékek védelmét ígérték a szlovák állampolgároknak. A terrortámadások is megerősítették a kormány és az egész nemzet álláspontját a migrációval szemben. 2016-ban egy felmérésből kiderült, hogy a válaszadók 63%-a fenyegetésként éli meg a bevándorlást, illetve a válaszadók 70%-a teljes mértékig elutasítja a kötelező kvóta kiosztás elvét. Fontos megemlíteni, hogy Szlovákiát nem özönlötték el a menekültjogi kérelmek, hiszen a menekültek számára nem volt célország Szlovákia területe. 2015-ben Fico így nyilatkozott:

„Az Európába érkező bevándorlók nem akarnak Szlovákiában maradni, itt nincs meg a vallásuk alapja, rokonaik sem, így mindenképpen el fognak menekülni.”

Ezzel kijelentette, hogy a muszlim vallást gyakorlók nem tartoznak az országukba és nem is tudnának beintegrálódni. Szlovákia az egyik legkonzervatívabb európai ország, a szlovák lakosok 70%-a római katolikus, illetve a lakosság 90%-a keresztény. Így nem meglepő, hogy az országban egyetlen hivatalosan működő mecset sem létezik.

Az elutasító nézeteikkel szemben viszont, 2015-ben befogadtak 180 már menekültként regisztrált keresztény szíriai menekültet. Ezen felül az UNCHR program keretein belül még 58 somáliai menekültet fogadtak be. Az EU-Törökország megállapodás alapján pedig további 1200 menekültet vállaltak befogadni a jövőben. Tehát Szlovákia a keresztény menekültek előtt nem zárta be kapuit, csak és kizárólag a muszlim vallásúak kerültek ilyen szempontból hátrányos helyzetbe. A muszlim vallásúakat egyenlővé tették a

terroristákkal, így őket a nemzet biztonsága érdekében egyáltalán nem voltak hajlandóak befogadni.

Az Európai Bizottság által 2016 májusában tett javaslat szerint a kvótarendszer felállítása után méltányossági alapon szétosztott menekülteket (Szlovákia esetében 100 fő) ha egy ország mégsem fogadja, tehát megtagadja a betelepítést, akkor köteles az átvállaló ország számára 250 000 euró/fő összegű szolidaritási hozzájárulást megfizetni. Tehát Szlovákiának ez esetben összesen 250 millió eurót kellene megfizetnie a befogadó országok számára. Ezt a szlovák kormány és az állampolgárok is elleneztek, nem tartották elfogadható javaslatnak. Szerintük a valódi megoldás az lenne, ha közös európai megoldást tudnának a tagállamok kialakítani, a külső határokat megerősítenék, az embercsempészetrel szemben fellépnének és az unión kívüli harmadik országokkal megállapodást kellene kötni az illegális migráció megakadályozása érdekében. Nem lehet ráerőltetni egyik országra sem olyat, amit nem akarnak és ami a nemzetbiztonságot és szuverenitást sérti. (Lőwi Ildikó – 2019; Stepper Péter – 2018)

Csehország

Csehország esetében is elmondható, hogy nem rendelkeztek nagy tapasztalattal a migráció terén. 1996-2004 között összesen 1085 fő számára állapítottak meg menekültstátuszra való jogosultságot. Az Európai Unióhoz való csatlakozás után pedig ez a szám tovább csökkent. Csehországról megállapítható, hogy sem az Unióhoz való csatlakozásuk előtt, sem utána nem befogadó célország a migráció kapcsán.

A 2015-ös migrációs hullám számukra először a koszovóiak, majd a szíriaiak menedékkérelmezésével került politikai napirendre. A migrációs válságról igen megosztottan gondolkodtak a cseh politikusok. A csehek menekültellenes hangulatában nagy szerepet játszhat az, hogy a menekültekkel kapcsolatban közvetlen tapasztalataik nincsenek, nem tudják mit várhatnak el egy ilyen helyzettől. Ezen belül is a városi értelmiség sokkal nyitottabb és elfogadóbb volt a menekültekkel, mint a vidékiek. Egy 2015-ös közvélemény kutatás szerint a cseh lakosság 72%-a ellenzi, hogy Észak-afrikaiaknak nyújtsanak menedékkérelmet, 71%-a a cseh lakosságnak a szíriai menekültek befogadását ellenzi és 44%-uk pedig ellenezte, hogy az ukránoknak humanitárius védelmet nyújtsanak. Ezek az arányok a 2016-os közvéleménykutatásban tovább nőttek. A cseh média sem a humanitárius

megnyilvánulást erősítette az emberekben. Azt emelte ki, hogy a menedékkérők továbbra sem tekintik célországnak Csehországot, így automatikusan következtettek arra, hogy ők valójában csak gazdasági okokból vándorolnak, illetve az iszlám állammal hozta kapcsolatba a menekülőket, és a terror fenyegettetését emelték ki. Ezeket a nézeteket a politikai közbeszéd is tovább erősítette.

Bohuslav Sobotka cseh miniszterelnök 2015-ben kifejtette, hogy azoknak, akik segítségre szorulnak, azokon segíteni fognak, viszont nem tudják figyelmen kívül hagyni a terrortámadásokat és elsősorban az ország biztonságáért vállal felelősséget. Állítása szerint az Európai Bizottság által bevezetett kötelező kvótarendszer nem oldja meg a migrációs problémát és ellenzi is a hatalmas összeget, amit minden egyes nem befogadott menekült után kellene megfizetni a befogadó tagállamok felé. Támogatja az európai határ és partiőrség megerősítését és sürgeti is, hiszen csak így tudnának hatékonyan reagálni a migrációs válság kezelésére. Szükségesnek tartja a törökökkel való megállapodást, illetve sürgeti a terrorizmus elleni harcot is.

Ezzel szemben a cseh köztársaság elnöke Milos Zeman keményebben és elutasítóbban áll a témához. Szerinte az, hogyha üdvözölve várjuk a menekültkérőket Európába az az európai kultúrára nézve kártékony. Meg kellene különböztetni a nemzetgazdaságra nézve veszélyes, segélyekre pályázó gazdasági bevándorlókat a valódi menekültektől. A cseh lakosságot is fel kellene fegyverkeztetni, hogy meg tudják magukat védeni terrorveszély esetén. Mindezek mellett sürgette a határvár felépítését és a határőrizetet. A terrorfenyegetettség miatt pedig azonnali menekültek kitoloncolást javasolja. Védeni kell a nemzeti identitást és a vallást is.

Csehországban mindezek hatására félelem alakult ki az emberekben és a társadalom ellenezte a menekültek betelepítését. Sobotka miniszterelnök különböző szélsőséges törvényjavaslatokat nyújtott be a terrorizmus megerősödése végett, mint például, hogy mindenkinek hozzáférhessenek a bankszámlaszám kimutatásához és ezeket egyből tiltani tudják szükség esetén. Az embercsempészet megszüntetése érdekében támogatták az EU-török megállapodást és sürgették az európai határ megerősítését. A kötelező kvótarendszer ellen pedig elutasítóan reagáltak. (Lőwi Ildikó – 2019; Stepper Péter – 2018)

Konklúzió

A V4 országai közös álláspontot tudtak foglalni a migrációs és menekültválság kapcsán. A prioritásaik és célkitűzéseik megegyeztek és egymást támogatva léptek fel közösen az Európai Unió előtt.

A Nyugat-európai multikulturalizmust elítélték, úgy vélték, hogy sokkal fontosabb, hogy a nemzeti szuverenitásukat megtartsák és a kultúrájukba ne olvadjon be más nemzetek kultúrája. Úgy vélték, hogy az úgynevezett „Willkommenskultur” merkei politika kártékony Európa számára. Nem tartották jó megoldásnak, hogy mindenkit befogadjon Európa, hiszen véges itt is a munkahelyek száma. Ha mindenkit befogad Európa, akkor az tovább fogja bízgatni a gazdasági menekülteket, hogy jöjjenek a kontinensre, hiszen beintegráljuk őket és jobb életkörülményeket nyújtunk, mindezt rengeteg ráfordítással, ami az európaiaktól veszi el a pénzt. Másrészt a menekültek és migránsok számára az európai felfogás nem ismert, sokkal lemaradottabb térségből érkeznek, így nem feltétlen értenék meg a mi gondolkodásmódunkat. (Stepper Péter – 2018)

A másik nagy probléma, hogy nem egyezik a bemenekülők és az európai emberek vallása sem. Az európai keresztények nem tudnak azonosulni a muszlim vallással és ez fordítva is igaz. Itt elég megemlíteni példaként a nők ruházatát. Az európai nők nem feltétlen rejtegetik magukat ruhákkal, míg ez egy muszlim nő számára teljesen megengedhetetlen lenne. A muszlim vallás megköveteli a nőktől, hogy mindenüket takarják el, esetleg az arcuk vagy szemük látszódnak ki, bizonyos országokban viszont (pl: Afganisztán) még az arcuk és szemük sem látszódnak ki a fátyol mögül. Ez a nézetkülönbség sok befogadó országban okozott problémát, mivel a menekült férfiak az európai nőket nem tisztelték hiányos öltözetük miatt és zaklatták őket. Ezt a visegrádi országok elrettentő példaként emlegették.

Bár a V4 országaira nem feltétlen tekintettek célországként a menekültek és migránsok, mégis végig nagyon elutasítóan léptek fel ellenük. Elutasították az unió által kezdeményezett kötelező betelepítési kvótákarendszert és azt is, hogy kötelezően fizetni kelljen minden be nem fogadott menekült után 250.000 eurót a befogadó ország számára. Túlzónak tartották ezt az összeget és nem is akarták, hogy olyat kényszerítsenek az országokra, amit az ott élő emberek nem akartak. Márpedig a visegrádi országokban egyértelmű volt, hogy az emberek nem akarnak migránsokat és menekülteket sem

befogadni. Számukra a saját jólétük fenntartása és a biztonságuk volt fontos, nem akartak folyamatos terrorveszélyben élni. (EURÓPA JÖVŐJE V4 – EGYSÉG ÉS ERŐ c. könyv - 2019)

A határvédelmet és a jogszabályok szigorítását helyezték ez időszakban előtérbe, ezzel igyekeztek ellehetetleníteni a menekültek és migránsok beáramlását. A belpolitikában sem voltak jelen menekülteket támogató pártok, egyedül Csehországban volt egy kevésbé elutasító, humanitáriusabb álláspont jelen.

Megoldásként menekültügyi oltalmi övezeteket, úgynevezett hot-spotok kialakítását javasolták harmadik határmenti országokban, akiket az EU támogatna. Így el tudnák kerülni a tömeges beáramlást a kontinensre. Ezekben a menekülttáborokban beregisztrált migránsok és menekültek lehetnének csak, így könnyebben ellenőrizhetővé válnának. Ezáltal az illegális embercsempészetet is visszább lehetne szorítani, ami sok menekült halálát okozta. Az EU-török megállapodást sürgették, amely nagyban megfékezi a bevándorlást a kontinensre. (Szuha Ilona & Tálás Péter – 2017)

Mindezek után elmondható, hogy a visegrádi országok közös álláspontjukat közösen összefogva elérték, hiszen a mai napig nem kellett befogadniuk menekülteket és migránsokat. 2015 és 2016 októbere között összesen 14-szer értekeztek az ország vezetői a menekült és migrációs válság kapcsán, hogy egységes fellépést tudjanak mutatni. A kötelező kvótarendszerről még mindig nem született megállapodás az Európai Unión belül, viszont Magyarország, Szlovákia, Csehország és Lengyelország is el fogja utasítani ezt a jövőben is, mivel nem engedik, hogy olyat kényszerítsen rá az országokra az Európai Unió, ami sérti a nemzeti identitásukat és a közbiztonságot. Másrészt az amúgysem túl erős gazdasági helyzetben lévő Közép-európai térséget nem engedik tovább gyengíteni más gazdasági bevándorlók végett.

COVID-19

A Visegrádi Együttműködés rövid idejű történelme alatt nagyon sok válsághelyzettel kellett szembenéznie, de egyik sem hasonlítható a jelenleg is tartó Covid-19 világjárvány okozta válsághoz. Társadalmilag és gazdaságilag is hatással van az egész világra nézve. Ebben a fejezetben a járvány első hullámát fogom elemezni, amit 2020 márciusától augusztus

végéig határolok be. A hivatalos statisztikák szerint a második hullám a kora ősszel bekövetkezett megbetegedések megráadásával kezdődött.

Először 2019 novemberében jelent meg ez a vírus Vuhanban, majd az eleinte csak Kínában jelenlévő vírus az egész világon elterjedt. Az Egészségügyi Világszervezet (WHO), 2020. március 11-én hivatalosan is világjárvánnyá nyilvánította a COVID-19-et (koronavírus-betegség 2019). Ez a járvány komoly egészségügyi károkat tud az emberi szervezetben okozni, de legfőképp a tüdőt támadja meg a vírus. A krónikus betegekre és az idősekre nézve jelenti a legnagyobb veszélyt, de a fiatal és egészséges emberek immunrendszerét is könnyen le tudja dönteni a vírus. Bár a halálozási arány igen alacsony, mégis a gyors terjedésének köszönhetően a kórházak már nem tudnak befogadni annyi beteget ahányan megfertőződtek a vírussal. Csak a legsúlyosabb tünetekkel rendelkezők számára tudnak fekhelyet biztosítani a kijelölt kórházakban. Másik komoly probléma, hogy folyamatosan mutálódik a vírus - így az egyetlen megoldás, ami szóba jöhetne a vírus elleni védekezésben, az a vakcina – emiatt az orvosoknak, kutatóknak és gyógyszerészeknek nem könnyű beazonosítani, hogy mi ellen kell védelmet felállítaniuk az emberi szervezetben. Ameddig a vakcinát nem tudják kifejleszteni, addig a WHO által ismertetett védekezési eszközöket tudják az emberek alkalmazni (szájmaszk használata, rendszeres kézfertőtlenítés/kézmosás, távolságtartás, stb). (who.int)

Ez a járvány 2020 márciusában jelent meg Európában is (valójában már decemberben ideért a vírus, de ekkor még nem volt beazonosítva és nem terjedt el annyira, hogy feltűnően megugrottak volna a megbetegedési adatok). A koronavírus első hulláma a Nyugat-európai országokat sújtotta le a legerőteljesebben. Ezzel szemben a V4-ek országai a gyors és hatékony intézkedéseiknek köszönhetően eredményesen léptek fel a járványhelyzettel szemben.

A VISEGRÁDI NÉGYEK FELLÉPÉSE A KORONAVÍRUS JÁRVÁNY ELLEN

Ebben a válsághelyzetben komoly közös összefogás volt tapasztalható a V4 országaitól. Többször is közösen egyeztettek a járványhelyzettel kapcsolatban és sikerült kialakítaniuk hasonló stratégiát a járvány kezelésére. Ausztria válságkezelési stratégiájának példáját követték a legtöbb esetben, de osztrák szomszédunkhoz képest sokkal gyorsabban és hatékonyabban sikerült a visegrádi országoknak reagálniuk.

2020. március 4-én varsói kezdeményezésre, Prágában tartották a koronavírusról szóló rendkívüli visegrádi kormányfői csúcstalálkozót. Ez a vírus Európába megjelenését követően történt meg, tehát a V4-ek miniszterelnökei gyorsan tudtak reagálni a járvány kezelésére. Ekkor a hivatalos adatok szerint Lengyelországban 1 főt, Csehországban 5 főt regisztráltak koronavírussal megfertőződött betegként. Megállapodtak, hogy milyen stratégiát fognak követni ennek a válsághelyzetnek a kezelése érdekében. Mivel a nyugati országokhoz előbb elért a járvány, ezért a Közép-európai térség számára jó példa volt és okulni tudtak az ő hibáikból. Elsődleges szempont az volt, hogy minél jobban visszaszorítsák a megbetegedéseket és a halálozással járó eseteket. Ezen a találkozón még napirendi pontra került a görög és a török határoknál kialakult migrációs helyzet, illetve az EU költségvetése is. (Euronews, 2020.03.04.)

Intézkedéseiket tekintve a kormányok szabályozásokkal próbálták áthidalni a gazdaságban keletkezett kiesést: adózás terén lazítottak, hitel- és garanciaprogramokat hirdettek, a vállalkozói és magán hiteleket is moratórium jelleggel igyekeztek biztosítani. A dán sokk-csomaggal ellentétben – amiben a dán kormány a munkabér 70-90%-át átvállalja – a V4-ek országai direktben nem pótolták a kieső munkabérek, inkább a belső piac megerősítésére és az újraindításra koncentráltak az intézkedéseik. A társadalmi normák tekintetében is követték a WHO által javasolt intézkedéseket: kötelező maszkviselés, kijelölt időszávokban lehetett csak az üzleteket látogatni (életkor alapján voltak meghatározva az időkorlátok), távolságtartás kötelezése, kijárási tilalom. (Kurier Plus – 2020.06.26.)

Lengyelország

Az első koronavírussal megfertőződött beteget március 4-én jelentette be a kormány, a korlátozó intézkedéseket azonban csak március 10-étől vezették be, amikor is az országon belüli terjedés megkezdődött, már nem csak beutazó embereknél jelentkeztek a tünetek. A lengyel kormány már március elején egy speciális törvényt készített elő, mely szerint szükségállapot esetén 90 napra, és később még 60 napra, nagyobb döntéshozói mozgástérrel ruházta fel a kormányt. Ezt a törvényjavaslatot nagytöbbséggel el is fogadta a parlament. Először korlátozták a kül- és beltéri rendezvényeken résztvevők létszámát, de két nap múlva, március 12-én már az összes rendezvényt betiltották. Elrendelték az iskolák és

egyetemek bezárását és átálltak az online oktatásra. Hivatalosan március 20-án hirdettek járványhelyzetet az országban, ezután újabb szigorításokkal kapcsolatban hoztak intézkedéseket. Kijárási korlátozást vezettek be, csak munkába és a mindennapi ellátáshoz szükséges vásárlások idejére hagyhatták el otthonukat az emberek. Kiskorúak nem tartózkodhattak felügyelet nélkül az utcán egyedül. Két főnél nagyobb gyülekezések/találkozók szabálysértésnek minősültek. A nem létfontosságú szolgáltatások és intézmények látogatását megtiltották. Az első hullám alatt végig pár száz napi új esetet regisztráltak, ami a Lengyelországon élő népsűrűséget nézve elenyésző szám. Igaz, Lengyelország az utolsók között volt, az 1 millió főre jutó elvégzett tesztek számában a statisztikai adatok szerint, így feltehetően ez is közrejátszott a pozitív görbéjének. (PolAlap – 2020.04.09.)

Csehország

A cseh kormány az első három fertőzöttet március 1-jén jelentette be, ezután pedig egyből folyamatosan növekedni kezdett a fertőzöttek száma. Gyors intézkedés volt jellemző Csehországra is. Lezárták a határokat és az iskolákat is bezáratták. Csehország történelmében először, március 12-én az egész országra vonatkozóan vészhelyzetet hirdettek ki. Minden két főnél nagyobb eseményt betiltottak, illetve a szájmaszk használatát kötelezővé tették a boltokban, intézetekben, az utcákon és közterületeken is. Március 15-én pedig az egész országra vonatkozóan karantént rendeltek el. Minden szabályszegőt magas bírság megfizetésére köteleztek. A kormány Lengyelországgal és Magyarországgal ellentétben élen járt a tesztelések számában. Dél-koreai minta alapján „drive-through” pontokat alakítottak ki, aminek lényege az volt, hogy autókban tartózkodva az emberek (gyorséttermekhez hasonlóan) teszteltetni tudták magukat. Ez felgyorsította a tesztelési folyamatokat és biztonságos megoldás is volt. A magas számú tesztelés végett tavasz elején viszonylag magas napi új fertőzöttet jelentettek (100-300 fő átlagosan), de ez tavasz végére mérséklődött és csak nyár végére növekedett meg ismét a fertőzöttek száma. Szolidaritás terén pedig élen jár Csehország, hiszen Kínának, Spanyolországnak, Olaszországnak és Szlovéniának is egészségügyi felszereléseket adományoztak. (PolAlap – 2020.04.09.)

Szlovákia

Szlovákiában március 6-án jelentették be az első koronavírusos beteget. Az ekkor még Peter Pellegrini által vezetett kormány igen gyorsan és hatékonyan reagált. 3 nappal az első koronavírusos beteg megjelenése után bezáratta az iskolákat és átálltak az online oktatásra. Március 12-én pedig már vészhelyzetet rendeltek el az országban, és újabb intézkedéseket vezetett be a kormány. Az emberek szabad kijárását korlátozták. Az éttermek, a nem létfontosságú boltok és a szórakozóhelyek sem nyithattak ki. A szájmaszkok használatát is kötelezővé tették. Ezeknek az intézkedéseknek köszönhetően a koronavírus első szakaszában Szlovákiában egyszer sem érte el a napi megbetegedések száma a 100 főt. Ez a rendkívül alacsony szám talán annak is köszönhető, hogy itt sem állt rendelkezésre sok teszt, így nem vitték túlzásba itt sem a lakosság tesztelését. (PolAlap – 2020.04.09.)

Magyarország

Március 4-én, két iráni diáklánynál mutatták ki először a koronavírusos megbetegedést Magyarországon. Eleinte csak kisebb korlátozásokat vezetett be a kormány, mint például a vízumkibocsátást és a beutazást korlátozták. Az első komolyabb intézkedéseket március 11-ei vészhelyzetkinyilvánítás után hozták meg. Ekkor zárták be az egyetemeket (március 16-án már minden iskolát) és át kellett állniuk a távoktatási tanrendre, felállították az ideiglenes határellenőrzést, a határt minden nem magyar állampolgár előtt lezárták és a rendezvények eltörlését is elrendelték. Kijárási korlátozást rendeltek el március 27-én, aminek értelmében csak különösen indokolt esetben lehetett elhagyni az embereknek lakóhelyüket. Lengyelországhoz hasonlóan, a parlament itt is megszavazta a kormány részére a különleges jogrendre vonatkozó törvényt, ami kimondja, hogy visszavonásig (a vészhelyzet végéig) egyedül dönthet a kormány a jogrendeletek meghozatalában. Április 22-én az Európai Tanács elnökével, Charles Michellel egyeztetett Orbán Viktor a válságkezelésről és az uniós költségvetésről. Ezt követően május 11-én Varga Mihály pénzügyminiszterrel a költségvetési tervezetet módosították. Magyarországon sem járt eleinte a tesztelések számát tekintve az élen, viszont itt is a gyorsan meghozott korlátozó intézkedéseknek köszönhetően alacsony volt végig a megbetegedések száma. A járvány első hulláma alatt sosem érte el a napi 200 fő megbetegedést (általában 100 fő alatt maradt ez a száma) és nyáron pedig átlagban a 10 főt sem érte el az új regisztrált megbetegedettek száma. (PolAlap – 2020.04.09. és Orbán Viktor hivatalos Facebook bejegyzései)

Konklúzió

Összességében megállapítható, hogy a V4 országai együttműködve, közös stratégiát kialakítva le tudta győzni a koronavírus első hullámát. A Nyugat-európai országokhoz képest ez a négy ország rendkívül jól teljesített, hiszen halálozási és megbetegedési statisztikáiból kiderül, hogy sikerült megakadályozniuk a tömeges megbetegedést. Ez a szigorú és gyorsan meghozott intézkedéseknek volt köszönhető. Bár a társadalmi hatása igen kedvezően alakult, gazdaságilag mégis mélyen érintette a térséget. A gazdasági folyamatokat szinte teljesen megállította a járvány (éttermek és nem létfontosságú üzletek bezárása, események betiltása, be- és kiutazás korlátozása, stb). A kormányoknak hitel felvételére volt szüksége ahhoz, hogy a gazdaság túlélje a járvány idejét és segíteni tudják az embereket. 2020. május 19-én a visegrádi kormányfők és a német kancellár, a gazdaság újraindításáról egyeztettek videókonferencián.¹² Ezzel Angela Merkel biztosította a visegrádi országokat, hogy az Európai Unió támogatni fogja a gazdaságuk fellendítését. A koronavírus járvány első hullámának végét május közepére tehetjük, amit a visegrádi országok augusztus végéig tartani is tudtak. Májusban közösen elkezdtek a gazdaság újraindításán dolgozni és fel tudták oldani a korlátozó intézkedéseiket a lecsökkent megbetegedéseknek köszönhetően.

ÖSSZEFOGLALÁS

A visegrádi országok válságkezelési stratégiái igen aktuális téma napjainkban és sajnos szinte az egész V4 történelmére visszatekintve is azt láthatjuk, hogy szinte mindvégig válsághelyzetben álltak ezek az országok a közel 30 éve megalakulásuk óta. Szakdolgozatomban a legjelentősebb válsághelyzeteket elemeztem: a 2008-as pénzügyi világválságot, a 2015-ös migrációs és menekültválságot és a 2020-as koronavírus vilá járványt az első hullámáig bezárólag.

Először bemutattam a Visegrádi Együttműködés kialakulását, amit az 1335-ös királyi találkozó apropójából Antall József kezdeményezésére újíttak meg 1991-ben. Ekkor indult meg a volt kommunista országok átalakulása demokratikus beállítottságra. Egyesülésüknek

---

¹²Forrás: <https://koronavirus.gov.hu/cikkek/nemet-kancellarral-egyeztettek-visegradi-negyek>

Letöltve: 2020.11.20.

és sikeres gazdasági fejlődésüknek köszönhetően 2004-ben közösen Magyarország, Csehország, Lengyelország és Szlovákia belépett az Európai Unióba. Ez nagy előrelépés volt a V4 országainak a nyugati nagyhatalmakhoz való felzárkózáshoz. Innentől az Európai Unió segítségével folyamatosan fejlődni tudnak és érvényesíteni tudják közösen a hangjukat az európai térségben. Említést teszek még a jövőképükről, hova tudnának fejlődni, és hogy fontos továbbra is a közös egységükre koncentrálniuk annak érdekében, hogy egymást segítve növekedni tudjanak.

A következő részben taglalom a válsághelyzeteket és a visegrádi négyek válaszstratégiáit. Konceptiót tekintve először a válság történelmi hátterét és ennek hatásait a világra nézve mutattam be, majd külön kiemelve a négy ország intézkedéseit és a közös lépéseiket.

A 2008-as pénzügyi világválság érkezett talán a leginkább váratlanul a válságok közül. Egyik ország sem volt felkészülve egy ilyen nagy válsághelyzetre. Mind a négy országnak szüksége volt hitelt felvennie ahhoz, hogy az ország gazdaságát életben tarthassa. A munkanélküliség megugrása mind a négy országra jellemző volt, illetve elmondható róluk, hogy csak hosszú évek után tudtak kilábalni a súlyos válságidőszakból, miután az Európai Uniónak is sikerült ismét talpra állnia. Ennek a válságnak a hatását még mindig érzik az országok napjainkban is, hiszen az akkor felvett államhitelek törlesztése még mindig törlesztik és nem segít az sem, hogy azóta is folyamatos válsághelyzetekben találják magukat. Ennél a válsághelyzetnél nem volt tapasztalható komoly közös fellépés a válság megoldása érdekében.

A 2015-ös migrációs válság alatt Európa kettészakadt nézeteiket tekintve. A Visegrádi Együttműködés viszont nem. Közösen kialakított stratégiát az Unió előtt egységesen képviselték. A migráció ellenzését tekintve először ez a négy ország lépett fel. Szerintük nem jó megoldás a Nyugat-európai befogadó országok stratégiája, ami terrorveszélyt jelent az európai emberekre nézve. A V4országainak a nemzeti szuverenitás és a nemzeti biztonság volt az elsődleges szempont.

Az utolsó válsághelyzet pedig a jelenleg is tartó koronavírus világjárvány. Mivel még ennek a válsághelyzetnek nem látjuk a végét, ezért én az első hullám végéig bezárólag elemeztem. Végig egyeztettem a meghozott stratégiai lépésekről és közösen nagyon jól

reagáltak a vírus lassításában. Alacsonyan tartották a megbetegedéseiket és így a halálozási adatokat is. Tehát az első hullámra adott reakciói a kormányoknak igen hatékonynak bizonyultak.

Azt lehet megállapítani a Visegrádi Együttműködésről, hogy fontos a közös fellépésük, mivel így hatékonyabban tudnak a válsághelyzetekre reagálni. A 2008-as pénzügyi válság alatt nagyban az Európai Unióra támaszkodtak, így nem is tudtak jól reagálni a válság tompítására. A 2015-ös migrációs és menekültválság és a COVID-19 első hulláma alatt pedig a szoros összedolgozásuknak köszönhetően együtt képesek voltak saját érdekeiket érvényesíteni és a válsághelyzetet kezelni.

Források:

EURÓPA JÖVŐJE V4 – EGYSÉG ÉS ERŐ c. könyv (2019)

Cím: (Rácz György – 2015.03.10.) A visegrádi királytalálkozó – 1335

Forrás: https://mnl.gov.hu/mnl/ol/hirek/a_visegradi_kiralytalalkozo_1335

Letöltve: 2020.09.28.

Cím: (Külügyi és Külgazdasági Intézet – 2018) A Visegrádi Négyek jelentősége, struktúrája és értékei

Forrás: https://kki.hu/assets/upload/V4_konyv.pdf

Letöltve: 2020.10.19.

Cím: (Mandiner, írta: Oláh Dániel – 2018.03.18.) Visszacorgás: így gazdagítja Nyugat-Európát a visegrádi országokba áramló uniós pénz

Forrás:

https://makronom.mandiner.hu/cikk/nyomtatasi/20180318_visszacorgas_igy_gazdagitja_nyugat_europat_a_visegradi_orzagokba_aramlo_unios_penz

Letöltve: 2020.10.26.

Cím: (HUG – 2017/IV.) A Visegrádi Csoport 2017/2018. évi magyar elnökségének programja (84-89.oldalig)

Forrás: https://issuu.com/pageo/docs/hug_8_hu_oldalpar

Letöltve: 2020. 10. 31.

Cím: (Külügyi és Külgazdasági Intézet – 2018) Szakpolitikai együttműködés a V4-en belül – Visegrád magyar kormányzati szemmel

Forrás: https://kki.hu/assets/upload/V4_konyv_VMKSZ.pdf

Letöltve: 2020. 10. 31.

Cím: (István Benczes - 2010. január) A 2008-2009. évi világgazdasági válság és hatásai a közpénzügyekre

Forrás: https://www.researchgate.net/publication/270286298_A_2008-2009_evi_vilaggazdasagi_valsga_es_hatasai_a_kozpenzugyekre

Letöltve: 2020.10.12.

Cím: (Gyökeri Mercédesz – 2018.09.15.) Tíz éve omlott össze a világ

Forrás: https://hvg.hu/gazdasag/20180915_valsga_lehman_brothers_hitelezes_krach_evfordulo

Letöltve: 2020.10.12.

Cím: (Magas István – 2019) Tíz évvel a világgazdasági válság után

Forrás: <http://worldeconomy.hu/wp-content/uploads/2019/04/MagasI-Tiz-evvel-a-valsag-utan-2.pdf>

Letöltve: 2020.10.12.

Cím: (Pénzügykutató Alapítvány – 2010.) A gazdasági válság és társadalmi következményei

Forrás:

https://penzugykutato.hu/sites/default/files/A%20gazdasagi%20valsag%20es%20tarsadalmi%20kovetkezmenei-20100312_0.pdf

Letöltve: 2020.10.12.

Cím: (Magyar Nemzeti Bank - 2016.10.21.) A Visegrádi Együttműködés és annak kiterjesztése a régió jegybankjaira

Forrás: <https://www.mnb.hu/letoltes/a-visegradi-egyuttmukodes-es-annak-kiterjesztese-a-regio-jegybankjaira.pdf>

Letöltve: 2020. 10. 10.

Cím: (Szőke Brigitta & Mack István - Polgári Szemle, 13. évf. 1–3. szám, 2017, 336–349., DOI: 10.24307/psz.2017.0928) Válságkezelés a visegrádi négyek országaiban

Forrás: <https://core.ac.uk/download/pdf/158266394.pdf>

Letöltve: 2020.10.10

Cím: (Botos Katalin & Nógrádi Tamás) A VISEGRÁDI ORSZÁGOK ÉS A 2008-AS VÁLSÁG

Forrás: http://acta.bibl.u-szeged.hu/34953/1/kek_028_137-150.pdf

Letöltve: 2020.10.10.

Cím: (Dr Csiszárík-Kocsir Ágnes & Dr. Fodor Mónika – 2013. május) Mennyire befolyásolták a makrogazdasági mutatószámok a költségvetési helyzetképet a válság előtt és után? – eredmények a Visegrádi négyek országcsoporthoz adatai alapján

Forrás:

https://www.researchgate.net/publication/286450269_Mennyire_befolyasoltak_a_makrogazdasagi_mutatoszamok_a_koltsegvetes_i_helyzetkepet_a_valsg_elott_es_ut_n_-_eredmenyek_a_Visegradi_negyek_orzagcsoport_adatai_alapjan

Letöltve: 2020.10.02.

Cím: (Dr. Lipták Katalin - 2018) A V4 ORSZÁGOK RÉGIÓINAK VIZSGÁLATA MUNKAERŐ-PIACI SZEMPONTBÓL

Forrás: http://acta.bibl.u-szeged.hu/59246/1/taylor_2018_003_025_033.pdf

Letöltve:2020.10.02.

Cím: (Központi Statisztikai Hivatal – 2010) Makrogazdaság 2008-2009

Forrás: <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/makro/makrogazdasag0809.pdf>

Letöltve:2020.10.10.

Cím: (Metz Rudolf – 2017. október) Orbán Viktor és a migrációs válság

Forrás: <http://real.mtak.hu/100977/1/Metz3.pdf>

Letöltve: 2020. 11. 08.

Cím: (Lőwi Ildikó - Rendőrségi Tanulmányok, 2019/1.) A V4 országainak a modernkori bevándorlással kapcsolatos attitűdjei – Nemzetközi kitekintés

Forrás: http://www.bm-tt.hu/rtt/assets/letolt/rt/201901/03_Lowi_Ildiko.pdf

Letöltve: 2020. 11. 08.

Cím: (Tálas Péter – 2017) Magyarország és a 2015-ös migrációs válság

Forrás: https://fejlesztisprogramok.uni-nke.hu/document/fejlesztisprogramok-uni-nke-hu/Magyarország_es_a_2015_ös_migracios_valsg_web.pdf

Letöltve: 2020. 11. 08.

Cím: (Stepper Péter – 2018) A kényszermigráció mint biztonsági kihívás KözépEurópában: Eltérő percepciók, közös álláspont a visegrádi országokban 60-100. oldalig

Forrás: http://phd.lib.uni-corvinus.hu/1007/1/Stepper_Peter_dhu.pdf

Letöltve: 2020.11.08

Cím: (Fragó Emese & Mező Júlia) A válság meglepetése – Lengyelország

Forrás: <http://eco.u-szeged.hu/download.php?docID=39956>

Letöltve: 2020.11.20.

Cím: (Központi Statisztikai Hivatal – 2010. április) A válság hatása a munkaerőpiacra – Magyarország

Forrás: <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/pdf/valsagmunkaeropiacra.pdf>

Letöltve: 2020.11.20.

Cím: (Végh Marcell Zoltán, Szeged 2012) Szlovákia – a legjobb felzárkózó a válságban

Forrás: <https://eco.u-szeged.hu/download.php?docID=39955>

Letöltve: 2020.11.20.

Cím: (Végh Marcell Zoltán, Szeged 2012) Csehország – a külföldi befektetők országa

Forrás: http://acta.bibl.u-szeged.hu/57741/1/muhelytanulmanyok_013_089-097.pdf?fbclid=IwAR2yNBqw-5ZfoLbo-ERLNPeWzIF5WB5wC-KenSF0aesyt4vW2smxstVSne0

Letöltve: 2020.11.20.

Cím: (Euronews, 2020.03.04.) Rendkívüli V4-csúcstalálkozó a koronavírusról

Forrás: <https://hu.euronews.com/2020/03/04/rendkivuli-v4-csucstalalkozo-a-koronavirusrol>

Letöltve: 2020.11.01.

Cím: (Kurier Plus – 2020.06.26.) Jól reagáltak a járványra a V4-ek

Forrás: <https://kurier.plus/hu/node/1482>

Letöltve: 2020.11.02.

Cím: (PolAlap – 2020.04.09.) A V4 országok válságkezelési stratégiája

Forrás: https://polalap.blog.hu/2020/04/09/a_v4_orzagok_valsakkezelesi_strategiaja

Letöltve: 2020.11.20.

Cím: (koronavirus.gov.hu - 2020. 05.19.) A német kancellárral egyeztettek a visegrádi négyek

Forrás: <https://koronavirus.gov.hu/cikkek/nemet-kancellarral-egyeztettek-visegradi-negyek>

Letöltve: 2020.11.20.

Cím: (WHO) Covid-19 advice for the public

Forrás: <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/advice-for-public>

Letöltve: 2020.11.23.